ԺԸ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4772 — ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 22/4 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1901 — ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ — 22 ՐԷՃԷՊ 1319 — ԺԸ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4772

درعلیه‌ده غلطه‌ده (آره‌وك) غزته‌سی اداره‌خانه‌سنه

ՊՈԼԻՍ Գալաթիա, Նորատունկեան Խան

Հոս annonces sont reçues à la Direction du Journal "AREVELK„ Galata, CONSTANTINOPLE.

Նամակ կամ որեւէ գրութիւն պէտք է ուղղել ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Ազգային, Գրական եւ Քաղաքական

20 փարա

ԳԻՆԸ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պարոյ եւ գաւառներու համար տարեկան	140	Ղրշ
» » » » վեցամսեայ	70	»
» » » » եռամսեայ	40	»
Ցասար երկիրներու համար տարեկան	40	Ֆրանկ
» » » վեցամսեայ	20	»
Գրամի փոխարէն փոստի փուլ կ'բռնուի,		115

դրուշի փուլը 100 դրուշի հաշուով:

Ձեռագրեալ գրութիւնք Ծախքը յոտնձգողաց կը վերադարձնեն:

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

ՇԱԲԱԹԱԿԱՆ ՆՕԹԵՐ

ԻԳ.

Ազգ. կեդր. Վարչութեան կրօն. Ժողովը նախորդ երեքշաբթի օր... չգումարուեցաւ. բայց նախընթաց յուլիս 3ին արուած որոշումը պատկառութեան մասին՝ Պատրիարքական Կոնդակով հրատարակուելու անցեալ շաբթու Արեւելքի և ուրիշ օրագիրներու մէջ։ Զի գիտցուիր թէ յուլիս 3ին հոկտ. 16՝ այս երեքուկէս ամսուան յապաղումը պարզ դանկցաւութեան հետեւանք էր թէ ուրիշ վերազահել հարիւներու, զոր դիւրին չըլլայ նախատեսել։ Ինչ որ է, խնդիրը կարմրեցաւ վերջացէս, և սպասուածն ալ ասկէ աւելին չէր։ Ս. Պատրիարք Հայր կոնդակին մէջ, որ լի է կարեւոր հրահանգներով ըստ Հայ. Եկեղեցւոյ աւանդութեանց, այն միւս հարկեցուցիչ պարագային խօսքը չկայ, կամ աւելի ճշդիւ՝ անոնք հարկեցուցիչ պարագայ մը կայ նշանակուած որ... հարկեցուցիչ կերպով պիտի պարտաւորէ պակելիներն ու զանակողները անայրեաց անխուսար եկեղեցւոյ սեղանին առջեւ երթալ՝ այս հոկտեմբեր 16էն անդին, այնպէս որ այսուհետեւ հարսնիքի ուրբանը իրենց պիտի ասնին դժկամակ ասներէցները, եթէ անոնք չուզեն երթալ եկեղեցի պակ դնելու համար։ Ո՞վ պիտի ուզէ ասն մէջ պակ կատարել տալով՝ բերնէ բերան փորձանաւոր հռչակուիլ և նորավէպի նիւթ հայթայթել հեգամուներուն։ Իսկ զանդակի մէջ պակ օրհնել տալ՝ մարդիմարքէն անգամ չպիտի անցնէ յետ այսորիկ, չուզելով փորձանքներու փորձանքին ենթարկել իր ընտանեկան երդին անիրաւ պատիւը։

Այս ամէնը հարսնիքի ուրբաններուն կամ երկու կողմի պակելիներուն համար։ բայց բուն պակդիր քահանաներուն գալով՝ անոնց մասին... փորձանաւոր պարագայ մը չէ նշանակուած Կոնդակին մէջ։ Զէ ըսած, օրինակի համար, թէ զանդակի կամ ասն մէջ պակ օրհնող քահանան մարուելը վրայ պիտի ասայ, եթէ փիլոնը վրայ ասէն շատ բան չհասնիայ։ Կոնդակին մէջ կը յիշուի միայն 1875ին Խառն Ժողովով հաստատուած հարսնիկան Կանոնագրին ժէ. յօդուածը, որ վեց ամիսէն մինչեւ մէկ տարի քահանայագործութենէ զրկում կը տրամադրէ եղեր ի պատիժ այն եկեղեցականին՝ որ ասն մէջ յանդգնի անհրաժեշտ պակ կատարել։ Բանեւհիմնագ տարիէ ի վեր հազարաւոր պակներ կատարուած են տուներու մէջ, և դեռ մէկ քահանայ չեմ յիշեր ես այդ յանցանքով դատապարտուած վերամասայ կամ միաձայ փիլոնագրկութեան։ Եթէ 1875ի պատժական տրամադրութիւնը գործադրուած ըլլար կէս առ կէս, հիմայ հարկ չէր մեր անշուշտ նորանոր հրահանգներու, և պակները չէին կրնար պանդկներէն ներս անգամ մտնել՝ պակդիր եկեղեցականներու բացակայութեամբ։ Պատժական սպառնալիքն անգամ չէ զօրած մինչեւ հիմայ եկեղեցականութեան դէմ։ Չեմ գիտեր թէ պարզ յորդորը պիտի կրնայ զօրել այսուհետեւ և արդիլել առանց պակդրութիւնը,—բայց ի նախատեսել փորձանաւոր պարագային, որ յայտնապէս ցուցուած է Պատրիարքական Կոնդակին մէջ։ Չեմ գիտեր նոյնպէս թէ Կրօն. Ժողովը ի՞նչ կը խորհի այս պարագային առնչեւ կամ ի՞նչ պիտի ուզէ անօրինել. գիտեմ միայն թէ, քանի որ պատկառութիւնը եկեղեցւոյ Խորհուրդ է, նաև եկեղեցւոյ պաշտօնեաներուն պատուիրելու է խաւեւ և պատժական սպառնալիքով,— գործադրելու պայմանաւ,— պակ չօրհնել զանդկի ու ասն մէջ կամ եկեղեցիէն դուրս տեղեր, և յետայ... յետայ ուրիշ բանի պէտք չկայ. պատկը ասանց եկեղեցականի չի կատարուիր, ոչ ալ առանց Պատրիարքարանի հրամանին. հետեւարար միա՛յն եկեղեցականներու դէմ դրուած տրելքը բաւական է տրաքայ եկեղեցւոյ պակ կատարել չտալու, փորձանաւորէն զատ՝ ուրիշ ոչ մէկ պարագայի մէջ. և այն ալ Պատրիարքարանի տրամաութեամբ։

Իրաւ է որ առ տնին պակդրութեան դէմ չէր իմ գիտցուածիս ի սկզբան, այլ մի միայն զանդակներու մէջ կատարուած պակներու վերջին նորաձեւութեան դէմ. բայց և այնպէս պակի Խորհուրդը միայն եկեղեցւոյ մէջ կատարելու պատուէրին դէմ ալ որ և է տարբերութիւն պատշաճ չեմ գտներ, քանի որ համաձայն է այն Հայ. Եկեղեցւոյ գեղեցիկ աւանդութեանց, որ պարզուած են Պատրիարքական Կոնդակին մէջ։

* * *

Պատրիարքարանի թիւ 3 սրահէն, որ յատկացեալ է Տնտես. Խորհրդին, լուր մը չելաւ մինչեւ շաբաթ առաւ։ Կ'ըսուի թէ գանգատ էր նիստը, յոյ և նման Նը-զատաց Յանձնաժողովի հաշուաքննական նիստին, ուր տեղ ուրա եղած էր մարդու բան չըսել, — թէ և մարդ չմնայ որ չիմանար անցած դրամները։ Կ'ըսուի նաև թէ Տնտեսականը կամաց կամաց արթնալով՝ հիմայ յայտնի կը տեսնէ որ իր գործելու գեղեցը բոլորովին գրաւուած է այն միւս Սլուժարդ Վարչական Յանձնախմբին, որ հարիւր տարիի անկիւն մը թողած է Տնտեսական Խորհրդին։ և կը մտածէ դիտողներ մը պատրաստել՝ իր իրաւասութեան սահմանին ոտնձգութեան դէմ բողոքելու Վարչութեան տեսանին առջեւ։ Բայց ես չեմ կարծեր որ Տնտես. Խորհուրդը ասանկ բան ընէ. վասն զի Խորհրդի անդամներուն մեծ մասը վաճառական մարդիկ են, կամ ժամանակին դրամ արժելը ուրիշ սրտիկու զէնք չունին, և ժամանակ չեն ուզեր ըլլալ։

* * *

Շրջանաւարներու վկայական բաշխման հանդէսը բնականաբար անցեալ շաբթուան նշանակելի իրողութիւնն էր, որ տեղի ունեցաւ հինգշաբթի օր, ընդ նախագահութեամբ Նորին Սրբազնութեան, Պատրիարքարանի աւագ դպրիչին մէջ։ Նեկայ էր Ս. Ուսումն. Խորհուրդը մեծամասնութեամբ։ Ամէն տարուան պէս կարմ տեւեց հանդէսը. վաթսուն և հինգ երկսեռ շրջանաւարներ Տարր. Նախակրթութեան յատուկ վկայական ըստ Կազմական Կանոնագրի, և կարեմ քառասուն մէնթիք մօտ գումար մը գոյացաւ ի հաշիւ Օգնութեան Սնտուկին,—ոչ նուազ գոհացուցիչ մէկ պարագան այս կրթական տօնին։ Ս. Պատրիարք Հայր բանախօսութիւնը, որ յանորդեց Ուսումն. Խորհրդի կարճառօտ յայտարարութեան, զգացնելով հանդերձ մեր Տարր. Նախակրթութեան յամր բայց անվրէպ բարեքսմը, ի վեր հանեց ուշադրութեան և դարմանի կարօտ ինչ ինչ կէտեր, բոլոր ազգային կրթական մարմիններուն հոգածութեան արժանի, նոյն իսկ Բարդիչեանները և Թազ. Խորհուրդներուն, որոնք կրնան ունենալ առաւել կամ նուազ պատասխանատուութեան բաժին դպրոցական սերունդին անհրաժեշտ եղած կրթութեան գործին մէջ։

Հանդէսը վերջացաւ, ճանաւոր Հայր մեռով, զոր երգեցին բոլոր ներկաները։

* * *

Յաջորդ ուրբաթ օր ալ Ուսումն. Խորհուրդը խառն նիստ գումարեց Օգնութեան Սնտուկի Հոգաբարձութեան հետ, ընդ նախագահութեամբ Նորին Սրբազնութեան։ Կրնայ ըսուիլ թէ Հայ Ուսումնարանները չունեան համար բարենշան թուական մը բացած եղաւ հոկտ. 19ի ուրբաթը, երբ վերջնապէս մարմին ղեկուցաւ Ուսումն. Խորհրդի առաջադրութիւնը՝ լուսաւորներու ակնկալութեան համաձայն։ Հոգաբարձութեան անդամները, թուով հինգ, մեծամասնութեամբ ներկայ ըլլալով՝ գործի ձեռնարկեցին յօժարակամ։

Շնորհիւ Ս. Պատրիարք Հայր հովանաւորութեան, և աշխատութեամբ նորընտիր ձեռնհաս Հոգաբարձութեան, վասն ենք թէ մօտ ժամանակէն ի վեր ակ ելլալ Օգնութեան Սնտուկը նպաստելու Հայ Ուսուցչութեան կարօտեալ անդամներուն, կանոնական տրամադրութեան համեմատ անտարակոյս։ Գործին կատարեալ յաջողութիւնը, որ երկայնաթեան ներքեւ չի՛նար բարեբախտաբար, մեծագոյն գոհունակութիւնը պիտի տայ Ուսումն. Խորհրդի՝ տալով անոր վայելել օգտակար ընչաւորութեան մը պտուղը։

Իսկ Բաղ. Ժողովը, որ գումարուեցաւ նոյն ուրբաթ կէսօրէն յետոյ, իր օրակարգին մէջ ունէր մէկ երկու թաղային վէճ՝ Իւլկիւտարէն և Պալատէն զոր կուսած և, ըստ սովորականին, յարաբերական խնդիրներ, որոնցմով զբաղեցաւ մասնաւորապէս։

ԱՐԻՑ

«ՉԻ ԶԻՋԱՆՈՂ»Ը

(ՆՈՐԱՊԷՊ)

Ա.

Այն տարին ուրախ փառաւոր եղան կարծես քանիներ ու հանդէսները դիւանագիտական Ա. վարժարանին, քանի որ խոշորկէպ Թուով մը, այսինքն 13 ընթացարարներ՝ լրացուցած էին իրենց դպրոցական ընթացքը։ Բնութիւնները ուրախ էին արդէն. ու հիմակ, երկսեռ խուռն բազմութեան մը ներկայութեան, մաղերնին դեղեցկօրէն սանրած, ճերմակ փողկապ դրած ու համաձեւ սեւ բրդաչկոթ մը հագած, կարդաս բեմ կը հրաւիրուէին, իրենց վերջին ճառերը արտասանելու, որոնց մէջ կը տեսնուէին նաեւ, իրարու հայրենակից Գառնիկն ու Գարեգինը, մեր նորավէպին զոյգ հերոսները։

Հարկ կա՞յ մանրամասնութեամբ նկարագրել դպրոցական հանդէսներու սովորական ձեւակերպութիւնները, որոնք դրեթէ համանման իրարու՝ երգեցիկ նուագածութեամբ կը սկսին, ճառերով ու վկայականներու բաշխումով վերջանալու համար։ Վկայականներու բաշխումէն առաջ, վարժարանին տնօրէնը ոտքի ելլելով, իր ուսանդական ճառը խօսեցաւ, խօսքերը ընթացարարներուն ուղղած, խորհուած, կշռուած միանգամայն անսեթեւեթ ու պարզուկ բառերով։

Հանդէսը լրանալէն երկու օր յետոյ, վարժարանին չէնքերը ամայացած ըլլալով խոր լռութիւն մը կը տիրապետէր վարժարանին չորս ալակերպ ծննդավայրը երթալու համար ճամբայ ելած էր։ Ընթացարարները անդարձորէն մեկնած էին, իսկ միւսներն ալ երկու ամիսէն վերադառնալու պայմանաւ։

Բ.

Ծովեզերեայ քաղաքի մը պարզամին վրայ նստած երկու դեռատի երիտասարդներ, շատ առաջ խօսակցութեան մը բռնուած էին իրենց մուտի այն պահուն երբ վերջացաւը վարդ ոսկի գոյներով ներկուած, անալեկոծ ու վճիտ ծովուն վրայ ալ սփռած էր իր թովիչ գեղեցկութիւնը։ Այդ երիտասարդները իրենց ծննդավայրը վերադարձած Գառնիկն ու Գարեգինն էին, որոնցմէ վերջինը ձեռքը առնելով ընդհատուած խօսակցութեան թելը.

—Գառնիկ, ըսել է կուտան չի կայ ըստ-ծիդ մէջ, հէ՞, ըստ, տեսակ մը հեգնական ժպիտով մը ու մէկ ձեռքովն ալ ուրուած նոթակ պէսէսուն ծոլորեալը ալ ուելի վեր վեր ընելով։

—Բայց տակուն ասիս մը հաղիւ ելաղած է, այսքան երկար տարիներ դրպրոցական գրաստեղանիդ առնու կեանք մաշեցնելէ յետոյ, ի՞նչ էր ամապարանքդ։ Քանի մը ասիս ալ, սանկ, ապատ, անկաշկանդ օդ մը շնչէիր։ Վախցա՞ր թէ ա՞նդորձ պիտի մնայիր։

—Այո՛, պատասխանեց Գառնիկ, ինքն ալ խնդալով իր կարգին, սանկ, ճիշդ ծրագիրներուս համապատասխանող գործ մը չգտանէի թերեւս յետոյ։

—Ի՞նչ, ըսաւ, Գարեգին, ա՛լ աւելի բարձրագոյն ծիծաղելով, մեր չամաբրնի Սրբուկ ատուտուի աղեկին ըրած գործերը եթէ ընելու զիլաներ ես, մէյ մըն ալ ասանկ խօսքերով քթիս խնդալ կուգես. երանելի, գիտնայի որ այդպէս շուտ մը գործի մը գլուխ անցնելու փափաք ունէիր, գիս իրենց գործերուն հրաւիրող քանի մը վաճառականներու կը յանձնարարէ՛ք, որ քաւիկին գտած գործդ չատ աւելի բարձր ըլլալով՝ լեցուն ալ ամսաթոշակ խոստացեր էին, բայց մեր ժեղի։ Գիտես իմ ծրագիրներս, ի՞նչէս որ խօսեցայ պակ մըն ալ։ Ասանկ, գանգատակ, հաշուակալ, գրագիր և չեմ գիտեր ի՞նչ ըլլալով կեանքս սպանել՛... քա՛ւ լեցի։ Հանդուրժե՛լ ապէ՛ս, միանգամայն դրամը կուգալի պէս պաշտող կապիտ վաճառականի մը կծու խօսքերուն հրամանները, օ՜հ, ասանկ բաներու, չէ՛, չեմ կրնար դիմանել ու ասանի։ Եւ սակայն, քանի որ դուն չուկայի մարդ ըլլալ որոշեր ես, լեցուն ամսականով, աւելի բարձր գործ մը կրնայիր գտնել։

—Այո, ընդմիջեց Գառնիկ, անտարբեր երեւոյթով մը, արդէն, Գասպարեան էֆէնտի, իր վաճառատան դրսեան գործերէն, այսինքն, ա՛յն պաշտօնէին մէկ կը յանձնել ուզեց ինձի, զոր թուղթեր դուք քիչ մը առաջ։ բայց ես թեզկեան տարուութեան պաշտօն մը ունենալ փափաքեցայ, նոյն իսկ իմ խնդրանքովս, սոր վերջու համար տասնեղէններու տեսակը, կանգուն բա ելը, առուտուր ընելու կերպերը, յանձնարարի սիրտը շահելու միջոցները, մէկ խօսքով եարաս, ինչէսը, կանգունը, մէթրան, սանթիմը, խամը, խասը, ճաշակաւորն ու անճաշակը, արժանն ու սուղը, տղեկ ու գէնը վերջապէս սորվիլ այն ամէն բաները որ՝ մանիֆաթուրայի գործի մէջ գտնուողը մը կամ գործ ընել ուզող մը պարտի գիտնալ մանրամասնութեամբ։ Իրաւ է որ ասանկ գործ մը աղուս գործ կը նկատուի շատերու, բայց ինձի համար ասանկ չէ։ Թէեւ շատ չէին ամսական մը պիտի առնեմ այս գործով, բայց առած ամսականիս քանի մը պատիկը գործ պիտի սորվիմ, որ ինձի պէս շուկայի քերականութեան ա, բ, գը անգամ չի գիտցող ագէտի մը համար շատ մեծ բան է։

—Եւ նոյն իսկ վաղը, գործի գլուխ պիտի անցնէիք կարծեմ։

—Այո՛, ինչպէս որ խոստացած եմ։

—Ուստի բարեյաջողութիւն կը մաղթեմ։ Առաջին յանձնարարդ ես պիտի ըլլամ, ու վերմակի երես մը առնել պիտի առա։ բայց չի՛ խաբե՛ս։

—Նայէ՛ որ չի՛ խաբուիս։

Գ.

Ցիշեալ երիտասարդները թէև մեւնոյն դպրոցի ուսանող և մինոյն դասարարութիւնն ու ուսմունքը առած էին։ սակայն, գաղափարներով, բնութեամբ բոլորովին տարբեր էին իրարմէ։

Գառնիկ, որքան հեզաբարոյ, հանգարտ, ամէն բան լաւ կրող դատող և դրգռելու խորհող մէկն էր, Գարեգին ընդհակառակը ինքնահաւան, լուտանք, ամէն բան թերթուութեամբ աչքէ անցնող ու երեւակայութիւններով սնանող երիտասարդ մըն էր ինքնին։ մանաւանդ իր այս յոռի բնութիւնները ալ աւելի խաշորցած, զօրացած էին իր մէջ իրր ուսումնական մը որ չատ բան, բայց չէ՛, ամէն բան գիտցողի հովեր առած, քաղուածքին, խօսուածքին, դէմքին ու շարժուածքներուն մէջ, անիմաստ յոխորտանք մըն էր որ ցոյց կուտար։ Զուրթակի թելերու վրայ քանի մը եղանակներ ճգատցնելով՝ հաշակաւոր երաժիշտի մը, երկու ուղիղ գիծ քաշելով լաւ նկարչի մը, երկինքին կապոյտը նկարագրելու համար երկու ածական քով քովի բերելով՝ պաշտելի բանաստեղծի մը հովերը առնող մեր այս Թուրքիկ պարոնը, չէ՛, չէր կրնար Գառնիկի դրական գաղափարներուն համամիա ըլլալ, դրսս արդէն այնքան ատփակ ու աղայական կը գտնէր...։

Ահա թէ ինչու։ Գարեգին, այնքան ծաղրաբանութեամբ խօսեր էր Գառնիկի ձեռնարկելիք գործին նկատմամբ։ բայց Գառնիկ, ինչպէս ըսինք, խոհեմ ու մտացի երիտասարդ մը ինքնին, լրջօրէն խորհելէ յետոյ, յարմար տեսեր էր վաճառականական մասնաւոր գործի մը հետամուտ ըլլալ, որպէս զի ապագային, կարող ըլլար իր ստացած տեսութեան հմտութեամբը հրապարակին վրայ տեսակ մը հանել, և տխրոյ աքսութեամբ վաճառականական դիրք մը բռնել վերջապէս։ Եւ բուն իսկ այս պատճառաւ էր որ դիմած էր Գէորգ էֆ. Գասպարեանի, իր վաճառատան մէջ գործի մը գլուխ անցնելու, դրամ շահելէ աւելի գործ սորվելու հաստատ մտադրութեամբ, ինչ որ ջերմագէս ընդունելութիւն գտած՝ և առաջի օրէն իսկ Գէորգ էֆ.ի համակրանքին արժանացած էր։

Գառնիկ, սիրով փարած գործին, ամէն ճիգ ու ջանք թափելով, մեծ գործունէութիւն մը ցոյց տուաւ, սիրելով միանգամայն իր հեղհամբոյր քաղաքավարութեամբը։ այնպէս որ՝ կարճ ժամանակի մէջ իր տարբերաս պաշտօնէն հետզհետէ բարձրանալով՝ Գէորգ էֆ. զայն իր խորհրդականը ըրաւ, իր վաճառատան ընդհանուր վարիչի լիազօր պաշտօնը տնոր յանձնելով։ Արդէն Գէորգ էֆ. իր գործերը կանոնաւորութեան ճամբու դրած և տարիքն ալ յիսունի մօտիկցած ըլլալով, գործերը կարող ձեռքի մը յանձնելով քիչ մը հանգչիլ կ'ուզէր։

Գառնիկ ապահոված էր ապագան, եթէ ոչ՝ իսկ Գէորգ էֆ. իր գործէն հանել ուզէր զայն. քանի որ անբասիր գործու էութեան մը, դասաւորակուած գլուխի մը, առաւարական գործերէ հասկցող մարդի մը տէր էր հիմակ։ Բայց Գէորգ էֆ. երբեք չպիտի խորհէր ասանկ բան մը, եթէ Գառնիկ ինք հրաժարիլ չուզէր։ Եւ սակայն, ո՛չ Գառնիկ, ո՛չ ալ Գէորգ էֆ. արտունչ ունէին իրարմէ։ Գառնիկ Գէորգ էֆ. արժանաւոր վարձարել ազնիկ գիտէր, մինչդեռ միւս կողմէ, Գառնիկ ալ անթերի կը կատարէր ինչ որ իրեն իրրեւ պաշտօն յանձնուած էր։ Ահա այս պատճառաւ, ոչ Գէորգ էֆ. կարեւորութիւն կուտար այն խրատեցուցիչ խօսքերուն որ իր միւս մեծ պաշտօնեաներէն ոմանք չար նախանձէ շարժեալ, Գառնիկի ճակատն մուր քսելու նպատակաւ տկանչ լեցնել կ'ուզէին անհիմն զրպարտութիւններով, ո՛չ ալ Գառնիկ ուրիշ մեծ վաճառականներու նիւթական մեծ մեծ խոստումներէն ազատած հրաժարիլ կը խորհէր Գէորգ էֆ.ի պատուաբեր գործէն։

Սամսոն (Շար.) Պ. Գ. ՍԻՄՈՆԵԱՆ

ԲԱՂԷՇԷՆ ՎԱՆ

Ժ.

ԲԱՂԵՇ, 2 հոկտ. 1901

Ցունիս 9, ժամը 6ին, վարժարանին երկու պաշտօնեաներուն, Բաղաղամեան Յովհաննէս (Տեսուչը) և Սրուանձտեան Յակոբոս էֆ.ներու և Հոգաբարձութեան անդամներէն Մաքսպեհեան Մկրտիչ էֆ.ի հետ մերթ հետիոտն, մերթ ձիով, կը բարձրանք դէպ ի Վերին Վարագը կիսաւեր, ուր կը հասնինք երեք քառորդ ժամէն։ Կիսափուլ մենաստանին տարեւելեան կողմը, դալարաւէտ վայր մը քիչ մը կը հանգստանանք, անյագօրէն դիտելով ուռճացեալ բուսականութիւնը, գեղեցիկ ատուակները, ակնազարդ մարդերը, որոնք մօտ ցոյց տուին մեզ Հոխիսմեանց աղջիկները և Թոդիկ մեսակեցին ճգնարանը, որ Վարագի լերան գլուխը ապառաժուտ ու գրեթէ անմատչելի ցցունք մըն է։ Գալիլիա անուամբ, ուր պահուած ու յայտնուած է Հոխիսմեանց Ս. Խաչը։

Բարեպաշտական ջերմին զգացումէ թելադրուած ուխտաւորները ամէն վանդ աչք ունելով, հազարաւոր դժուարութիւններէ յետոյ, այդ ապառաժին գագաթը կը բարձրանան, մաքէն դիտելու՝ յն տեղը, ուր հալածական կոյսերը պահած էին փրկագործ խաչին մէկ մասը։

Ապառաժին երեւոյթն իսկ բուսական է սարսափ ու սարսուռ ազդելու մարդուն։ ասոնի մեծ քաջասրտութեան ու յանդգնութեան պէտք ունին անո՛նք որ իրենց անձին հաւանական վտանգովը կը փորձեն բարձրանալ լերան գլուխը՝ Գալիլիա։ Ինձի անհնար եղաւ կատարել այդ արկիւղալի վերելքը, հակառակ խրախուսանաց հայր Զիլինկիրեանի, որ Վարագի ալ Գալիլիան (Երուսաղէմիը տեսած էր արդէն) տեսնելու բուն տենչով Բաղաղամեանի հետ բարձրացաւ մինչեւ... ապառաժին սարորաը։

Կը պատմուի թէ տարիներ առաջ Վանցի բարեպաշտ ազգային մը ուխտած ըլլալով խառասուն անգամ Գալիլիա ելլել, 39 տարի, որոշեալ օրերու մէջ յաջողութիւն կատարած է ուխտը, որ կը թուի թէ խեղճին միակ սեւեռուն գաղափարն եղած է, և 5—6 տարի առաջ քառասներորդ անգամն ըլլալով՝ ապառաժին վեր մագլցած պահուն, վար կը գահավիժի ու մահը վայրէնական կ'ըլլայ։ Բարեբաղդաբար այժմ վերջ արուած է այդ սովորութիւնն, և ուխտաւորները կամ հետաքրքիրները կը բաւականանան միայն հեռուէն դիտել Գալիլիան, կամ՝ զգոյշ ապառաժներուն անհրաժոյշ տեսքովը գոհացում տալով իրենց ջերմեռանդութեանը։

Այս դէպքը յիշեցուց ինձի համանման եղելութիւն մը, որ մէկ քանի տարի առաջ պատահած է ուրիշ վանքի մը մէջ ալ—Երասխաձորի մէջ, Ալաշկերտէն կաղզուան երթալիք ճամբուն վրայ։ կը գտնուի այս վանքը, որ դարեր առաջ նշանաւոր դպրեվանք եղած է։ կեդրոնն ըլլալով նոյն տեսակի Հայ մատենագրութեան զարգացման։ Այժմ անշուք վիճակի մէջ, իր նպատակին չհասայեր։

1897 թուականն, Վարդավառին, իբր ուխտաւոր այցելած էի այդ վանքը, որ կաղզուանի տեսարանաց կողմը իբր 2 ժամ հեռու անտառուտ լեռնալեռի մը տափաստանին վրայ կառուցուած է։ Խոստանալով գրել ուրիշ տարի այս վանքին նկատմամբ, կ'ունենամ բուն խնդրոյն, որ տառ պարզեւ մըն ալ տուաւ ինծի։

—Ո՞ւր տարիք զայն, կը յիշե՞ք։

—Մէղոն-Տօյէ... ուր ճանչնալու գընայ...

Կասրար չկրցաւ աւելի տեղեկութիւն քաղել։ Յաջորդ օրը, Մէղոն-Տօյէ գնաց ու հաստատութեան սպասաւորները հարցաքննեց, որոնք յայտնեցին թէ չէին ճանչնար այդ տեսակ երիտասարդ մը։

Ու Կասրարի ձեռնարկած հետախուզութիւնները կանգ առին զուլեվար աչ ղ'ԻՔալիէնի ու Լաֆիթ փղոցին անկիւնը։

Սակայն Ռօզ-Մանոնի անձկութիւնը հեռացնելու կ'ուզէինք։ Մահուան գաղափարը հիմա պաշարած էր խեղճ աղջկան միտքը, բայց որոշած էր ձիէ մը ալ սպասել։ Կրնար ըլլալ որ տեսնէիկ ազէտ մը փութացնէր իր մահը և այն տեսն պէտք չպիտի մնար իր տենճասպանութեան։

(Շարունակելի)

—)(12)(—

ԳԻՒԼ ՄԱՔԻ

ԱՐԳԻԼՈՒԱԾ ՊՏՈՒՂԸ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ԺԷՐՕՄԻ ՊԱԶԱՐԻՆ ԱՂՈՒՈՐ ԱՂՋԻԿԸ

Ա.

ԲԱՐԻՋԵԱՆ ԿԵԱՆՔԻՆ ՎՏԱՆԳՆԵՐԸ

—Ըսել է չէք կրնար որ եւ է հեռաքայլ տալ, որպէս զի կարենամ այդ Քըլուսառան Քլէրժանը գտնել։

—Ոչ, դժբախտաբար։

—Մա՞րդ չէր դար զինքը տեսնելու։

—Բայց ի նորատ ազիկէն ո՛չ ոք, որ գիւղերանց կու գար։

—Դրամ չէ՞ր տատնար բնաւ։

—Երբեք։

—Կը բաղակէ՞ր երբեմն։

—Գիշերը՝ բնա՛ւ, քանի որ իր սիրուհին կանանաւորապէս կու գար ամէն գիշեր։

—Իսկ ցերե՞կը։

—Մինչ բաղակայ էր։

—Այս մարդը, որուն վարած դուրսի կեանքը անծանօթ կը մնայ, կ'երեւայ թէ հարուստ է։

—Այդպէս ըլլալու է, գէթ իր ծախսելու եղանակին դառնալով, որով չատ անգամ հինգ ֆրանքնոց մը կու տար իբր պարգեւ, այնպիսի պարագայի մէջ, երբ մարդ քանքհինգ սանդիմէն աւելի առնել չի յուսար։

—Նախընթաց օր ժամը քանիո՞ն մեկնեցաւ։

—Կէս օրէն քիչ առաջ։

—Մինա՞կ։

—Մինակ, ինչպէս միշտ, սիկառ մը ծխելով։

—Ոտքո՞վ։

—Այո՛... բայց ասկէ քսան քայլ անդին, երբ տեղ մը կ'երթայի, տեսայ որ կառք մը կը նստէր։ Եւ քանի որ այս խնդիրը այնքան կը շահագրգռէ ձեզ, պատմեմ թէ ի՛նչ խօսակցութիւն տեղի ունեցաւ կառապանին ու անոր միջեւ։

—Շարունակեցէք,... թէեւ հարուստ չեմ, սակայն... յարեց Կասրար, արծաթ դրամ մը սահեցնելով դռնապանին ձեռքը։

—Պ. ժան Քլէրժան կը վարանէր կառք մտնելէ առաջ։ Լսեցի որ կառապանին կ'ըսէր.— «Կրո՛ղ, կառքդ թիւը շատ ազիսարեր թիւ մը է։ Կառապանը ծիծաղելով պատասխանեց. «Ուրիշներ առաջ հակառակը կը պնդեն։» Ու կառքը ճամբայ ելաւ։

—Այդ թիւը մաքերնիդ պահեցի՞ք։

—Այո՛, շատ դիւրին թիւ մըն էր. 1313, որ սեռապատերուն համար տղիտարեր կը համարուի։

Դանապանը ասկէ աւելի տեղեկութիւն չունէր Ժանի մասին. ուստի Կասրար բաժնուելով անկէ, հինգ վայրկեան յետոյ մայր ժիւլիէնին քով փութաց։ Սպասուհիին գէրատեսը մեծ բան մը չէր։

—Պ. Ժան Քլէրժան սիրուհի մը ունէր ապահովաբար, ըսաւ մայր Ժիւլիէն։ Երբեմն գնդասեղներ կը գտնէի իր նշանասնակին մէջ... անգամ մը ալ վերարկու մը կար... ուրիշ անգամ մը, ձեռնոցներ։ Ատոնք վայելուչ ու մաքուր բայց սուղկէկ բաներ չէին... Իր սիրուհին գործաւորուհի կամ մոխսի ըլլալու էր... Պ. Քլէրժան շատ լաւ կը վճարէր, հեռաւորաբար, պատճառ մը չունէի անգաղտնազատ ըլլալու... իմ բոլոր գիտցածս ասիս է...

Խեղճ երիտասարդը՝ ա՛լ եւս չէր տարակուսեր։ Ակնոցները հանեց ու սկսաւ մաքրել զանոնք։ Արցունքներէն պղտորած էին անոնց ապակիները։

Սակայն չկրնացաւ ու իր փնտռտուքը առաջ տարաւ։

Իրիկուան, ուշ տեսն, տեսաւ որ 1313 թիւ կառքը Պաթինեալի կառատունը կը մտնէր։

—Կառապան, ըսաւ Կասրար, նախընթաց օր, կէս օրէն քիչ առաջ, մէկը առեր էք Սէն-Ղլնի փողոցէն... Այդ անձը նոյն իսկ ծիծաղելով դիտել տուեր է թէ ձեր կառքին թիւը ազիսարեր էր։

—Այո՛, կը յիշեմ, արթուն տղայ մըն էր, արուեստագէտի կերպարանքով, որ ծիծաղելով պատասխանեց. «Ուրիշներ առաջ հակառակը կը պնդեն։» Ու կառքը ճամբայ ելաւ։

—Այդ թիւը մաքերնիդ պահեցի՞ք։

—Այո՛, շատ դիւրին թիւ մըն էր. 1313, որ սեռապատերուն համար տղիտարեր կը համարուի։

Դանապանը ասկէ աւելի տեղեկութիւն չունէր Ժանի մասին. ուստի Կասրար բաժնուելով անկէ, հինգ վայրկեան յետոյ մայր Ժիւլիէնին քով փութաց։ Սպասուհիին գէրատեսը մեծ բան մը չէր։

—Պ. Ժան Քլէրժան սիրուհի մը ունէր ապահովաբար, ըսաւ մայր Ժիւլիէն։ Երբեմն գնդասեղներ կը գտնէի իր նշանասնակին մէջ... անգամ մը ալ վերարկու մը կար... ուրիշ անգամ մը, ձեռնոցներ։ Ատոնք վայելուչ ու մաքուր բայց սուղկէկ բաներ չէին... Իր սիրուհին գործաւորուհի կամ մոխսի ըլլալու էր... Պ. Քլէրժան շատ լաւ կը վճարէր, հեռաւորաբար, պատճառ մը չունէի անգաղտնազատ ըլլալու... իմ բոլոր գիտցածս ասիս է...

Խեղճ երիտասարդը՝ ա՛լ եւս չէր տարակուսեր։ Ակնոցները հանեց ու սկսաւ մաքրել զանոնք։ Արցունքներէն պղտորած էին անոնց ապակիները։

Սակայն չկրնացաւ ու իր փնտռտուքը առաջ տարաւ։

Իրիկուան, ուշ տեսն, տեսաւ որ 1313 թիւ կառքը Պաթինեալի կառատունը կը մտնէր։

—Կառապան, ըսաւ Կասրար, նախընթաց օր, կէս օրէն քիչ առաջ, մէկը առեր էք Սէն-Ղլնի փողոցէն... Այդ անձը նոյն իսկ ծիծաղելով դիտել տուեր է թէ ձեր կառքին թիւը ազիսարեր էր։

—Այո՛, կը յիշեմ, արթուն տղայ մըն էր, արուեստագէտի կերպարանքով, որ

ուղղակի առնչութիւն ունի Վարագի Գալիւիայի վերջակ կենդրոն անձին հետ։

Այս վանքին քարընկէցի մը հեռաւորութեամբ կը գտնուի ազատաժի սուրբ գանգուած մը, որուն արեւելեան ուղղահայեաց եզերքն վրայ փորուած են 14 խուցեր, որոնց միջոցաւ ճգնաւորին մէկը կը բարձրանար 7 մէջը վեր՝ ազատաժին գագաթին առընթեր ձեռագրած խոռոչ մը՝ մարդ մը պարփակելու չափ բնդարձակ։ Քարի այս ահագին զանգուածը, մանաւանդ ստորնամասը մասը, կը կոչուի Զարչարանք և խաչը (ճգնաւոր) փիկուիլիւ։ Եմին անգամ Զարչարանքին անցնելով փիկուիլեան դուռն հասնիլը մեղաւորը սրբացած կ'ըլլայ։ Այս համոզումը թելադրած է ջերմեռանդներուն ենթարկուելու այդ սոսկանելի փորձին, որ յաճախ վտանգէ զերծ չի կրնար ըլլալ։ Սակայն ցաւալին հոս է որ շատերը նոյնիսկ յիմար յանդգնութիւնը կ'ունենան մուճակներով բարձրանալու դէպի վեր, բայց անկարելի ըլլալով չարաբնակելու վերելքը, կը սարսափին վազ անցնիլ ապաշխարանքի պարտաւորութենէն։ Մեր ուխտաւորութեան առին կը պատմէին մարդու մը՝ ներքնոյթ անգամ Զարչարանց ճամբան կատարած պահուն գահավիժած և վայրկենապէս ուղղին պայթած ըլլալը։

Հայ վանքերուն գրեթէ մեծագոյն մասը ունէին իրենց Զարչարանց վայրերը, չենքեր որոնց հետքերը շատ տեղեր կը տեսնուին ցարդ։

Ուղղափառներուս հետ կաթողիքէրի մասերը նաեւ՝ կը վայելեն կենսատու օդն ու քաղցրահամ ջուրը, ուրիշ փոքրիկ գաւառ մը իսկ անհնար է խմել մանգամով, ա՛յնքան պաղ ու այնքան սառուցիկ է։ Գալիլիոյ հիւսիսային կողմը կը գտնուի մեծայլ ազատաժի վիթխարի գանգուած մը, սար մեկնուն մը ուրբակերը կը տեսնուին։ Վերին Վարագէն կը տեսնուի, եթէ օդը ջինջ ու պայծառ ըլլայ, Աբրահամ լեռը՝ յաւէտ ձիւնապատ։ Դէպի հիւսիսային արեւելք՝ Արջակի լիճը, որուն ջուրը Վան տանելու օգտակար ու գովելի նպատակը ունին տեղական իշխանութիւնները։ Արեւելեան կողմը կը գտնուի Քեհիբ կեղ, որ մեծ օգտակարութիւն ունեցած է Վանցիներուն, որովհետեւ ասոր ջուրերը կ'ոռոգեն Վանի այգեստանները։

Աւանդութեամբ կը պատմուի որ Վանցիք և Հ. Զարթիք միեւնոյն ժամանակ կը ձեռնարկեն տաճարներով դէպի Վան և Հ. Զարի գիւղերը տանել լիճին ջուրերը, և կանխաւոյ կարգադրութեան մը համաձայն, ջուրը պիտի վճռէին ա՛յն խումբին, որ էն առաջ վերջացուցած ըլլայ զբխաւորութիւնները։ Այս պայմանով երկու խումբերն ալ կատաղօրէն առաջ կը տանին գեղերնին։ Բաղդացի ալեսաւորներու մէջ կայ եղեր քահանայ մը, ճարպիկ ու խրոմանկ, որ ուղղելով հնարքով մը կասեցնել գիւղացիներու առաւելագոյն աշխատութիւնները, կը դիմի Հ. Զարթիքներու խումբին և յայտնելով թէ Վանցիք ուսքանցին իրենց գործը և ջուրը արդէն ժամ մը է վեր կը հոսի քաղաքը, խորհուրդ կուտայ դադրեցնել աշխատութիւնները, որոնք ապարդիւն պիտի մնային այլ եւս։ Պարզամիտ գիւղացիք կը հաւատան։— Քահանան կրնա՞յ սուտ, մեղ՛ս— և յուսահատութեամբ բոլոր գործիները լիճը կը թափեն։ Բայց ելո՛ւ տես որ դիրքը, որ ընդհանրապէս խրոմանկ ու աշքաց կ'ըլլայ, Աստուծոյ պաշտօնային—քահանային—վարմունքին մէջ տարական բան մը նշմարած ըլլալով՝ խրհուրդ կուտայ գիւղացիներն՝ վար դնելու տէրտէրը մինչեւ որ ինքը—գիւղը—անձամբ ստուգէ իրողութիւնը։

Դիւրին է երեւակայել սարսափը քահանային, երբ խուզարկու գիւղը կը հասնի քաղաքիս, և կը յայտնէ տէրտէրին ստիպողութիւնը և Վանցի բանտարներուն կողմէ Աստուծոյ պաշտօնային ձեռամբ իրենց դէմ լարուած որոգայթը։ Այլ ինչ օգուտ, յուսալի ու բարկութեան առաջին վայրկեանին՝ բան, բրիշ։ Վերջապէս ամէն ինչ լիճը թափուած էին։ Պարագայ մը, որ աւելի ցայտոյթ կ'ուզէ քան ինչ որ պատմուած չէր քահանային անձէն ալ ու ականեր խաղը։ Ցայտի էր թէ իրենք վերջնականապէս պիտի զրկուէին վայելելէ լճակին ջուրը։ Այդ զրկանքին նախապատմութեան եղած էր քահանան, որը հարկ էր պատժել, ուստի լճակը կը նեսան խեղճը, ուր կը մնայ մինչեւ ցարդ։ Դիմադրդ քահանային լճակին ջուրերուն տուած այս անհամ այլեւոյթեան պատճառաւ լիճը կոչուած է Քեհիբ կեղ, կ'ըսեն։

Ժամերով կը շարունակենք մեր պայմը Վերին Վարագի վրայ։ Մարդու կեանքին զգացումները յուզող չա՛մ բան կարելի է գտնել կուսակաց այս սարսափազանցին մէջ, ուր կարծես բնութիւնը ո՛չ մէկ բան խնայած է՝ հրաշալիքներու ընծայելու այս լեռը։ Անբեր ամիսներ սկսած էր ճառագայթները, որոնց բիւրաւոր ցոլքերը կը նշուլէին Վանի ծովին հանդարտ ալիքներուն վրայ։ Անուս կարելի չէր երկար տեսնել զի Լեռան Վարագայ, հրամեծար կուսանաց ուրեմն քաջալերուն սրբավայրին, հեռուներն կը կասարանք վայելքը, կը հասնինք Կոր–դար կամ Կելի, վա՛յ գեղեցիկ, կանաչազարդ ու ջրաւէտ, կ'ըսպենք քաղաքահամ ջուրը այդ տեղին ալ, և արեւամարին կը հասնինք ստորին Վարագ, ուր և կը գիւղեցնք երկրորդ անգամ։

Առաւոտ, յունիս 10, կը պատրաստուինք մեկնելու ժանքէն, որուն արտաքին դրան առիւեը վարժարանին սանները ուսուցիչներու առաջնորդութեամբ կ'երգէին քաղցրաձայն։ Շնորհակալութիւնս կը յայտնենք վանականներու և հոգաբարձութեան՝ իրենց ասպիրականութեան համար և Մաքսապետաան Մկրտիչ էֆ. ուղեկցութեամբ, ձեռնային ճամբով կը մեկնինք դէպի Կարմրոր վանքը, որ Վարագի արեւմտեան կողմը, լերան մը գահավիժ սարաւանդին վրայ կառուցուած է, վանէն իբր 2 ժամ հեռու։

ԳԷՈՐԳ Ս. ՄԱՐԶՊԵՏՈՒՆԻ

Քաղաքական Լուրեր

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Երեսփ. Ժողովը. — Արդի դաշինքն դիրքը. — Ցառաջդիմականներ. — Ընկերվարականներ ու արմատականներ — Պ. Վալտէք Ռուսոյի ընթացքը։

Ֆրանսայի Երեսփ. Ժողովին առաջին քուէարկութիւնը յաջողութիւն մը եղաւ Վալտէք–Ռուսոյի նախարարութեան համար։ Մեծամասնութիւնը այս անգամ տարբեր ուղղութեան մը հետեւած է փոխանակ սովորականին պէս, նախարարական քաղաքականութեան դէմ քուէարկելու Պ. Մելլինի հետ, դաշինքին քաղաքականութեան ուժ տուած է։ Փաստը մասնութեան մէջ կը գտնուէին ընկերվարականները ու արմատականներուն ամենամեծ մասը։ Խնդիրը կը դառնար քոլեգիալիսմի շարժման պարտադրութեան մէկուն Պ. Պասլիի առաջարկին վրայ, որ կը ձգտէր պաշտաւորիչ կարգադրիչներու օրական ութ ժամուան աշխատութիւնը և նուազագոյն սակագին մը։ Պ. Պասլի կը պահանջէր անմիջական վճռաբանութեան ենթարկել իր առաջարկը։ Պ. Վալտէք–Ռուսոյ ընդունեց անոր սաստիկ ղականութիւնը, սակայն ոչ անմիջական կերպով։ Ցառաջդիմականները, որոնք Պ. Մելլինի հետ կը քուէարկեն կուսակցական խումբի մը չահէն թելադրուած, եթէ այս անգամ ընկերվարականներուն հետ քուէարկէին, դաշինքին անկման նպատակ պիտի ըլլային։ Զբրին այդ բանը, ներշնչուած ամենաբարձր դաղափարներէ, ի մասին ներքին քաղաքականութեան։ Անոնք վերհասու եղան սա իրողութեան թէ պէտք չէ նեղուիլ մը ըլլալ ընկերվարական կուսակցութեան, որպէսզի կացութեան տէր չդառնան։ Պ. Վալտէք Ռուսոյի լեզուն այնքան ազդու եղած է որքան կը սպասուի իրեն արժանիքը ունեցող պետական մարդու մը բերէն։ Նախարարապետը յայտարարած էր թէ իր գծած չաւղէն չպիտի հեռանար ու յանձն չպիտի առնէր խոստում մը՝ զոր չպիտի կրնար կատարել։ Նախարարական քաղաքականութեան այս կորովի ընթացքին պատճառաւ՝ յառաջդիմականները ի նպաստ դահլիճին քուէարկեցին։ Պ. Վալտէք Ռուսո իր երբեմնի ազդեցութիւնը ձեռք ձգած է Պ. Մելլինի խումբին մէջ։ Ներքին քաղաքականութեան միջադէպերը միայն վայրկենապէս կոտրած էին այդ ազդեցութիւնը։ Եթէ արդի դահլիճին առաջնորդները՝ ընկերվարականները աչք ըլլային կացութեան, այն առեն Երեսփ. Ժողովը պայծառած պիտի ըլլար թէ ուրոնց հետ միացած է. ու արմատականներն խորհելով, շատ հաճելի պիտի ըլլար կազմութիւնը այնպիսի դահլիճի մը, ուր ընկերվարականները գերակշիռ դիրք մը բռնէին, մինչ հիմա մէկ ներկայացուցիչ ունին հոն, այն է Պ. Մելլանը, որ բոլորովին անոնցմէ չի սեպուիր։ Հետեւաբար, յառաջդիմականները խելացութեամբ գործած են, այդ գահնամակութիւնը չտալով ընկերվարականներուն։ Փոխանակ այս վերջիններուն հետեւելու, յառաջդիմականները իրենց միութիւնը վերակազմեցին նախարարական մեծամասնութեան ծոցին մէջ։ Ցառաջդիմական կուսակցութիւնը ամենէն ըստուերն էր Երեսփ. Ժողովին մէջ, բայց երկուքի բաժնուած էր, որոնցմէ մէկը նախարարութեան համար քուէ կուտար, իսկ մէսը, Պ. Մելլինի հետ, ընդդիմադիր կուսակցութեան մէջ կը գտնուէր։ Այս բաժանումը կը ակարացուցէր զանոնք, քանի որ իրենց ձայնները կը խառնուէին հակահանրապետական խումբերուն հետ։ Պ. Վալտէք–Ռուսո հիմա է որ պատուը քաղեց իր այդ յարատեւող քաղաքականութեան, որ երկուքուկէս տարուան միջոցի մը մէջ անդրդուելի մնացած է։ Իր նպատակը լաւ նշդած է. այն է միջոցներ ընձեռել երկրին, որպէս զի պետի տաքնալէն և անհաշտ տարբերը հեռանիլ ճամբուն վրայէն։ Նախարարապետ Պ. Վալտէք–Ռուսո չհակառակելով դրծուորական օրինաւոր պահանջներուն, ժողովին առաջարկած և ձեռք առած է այն բոլոր միջոցները, որոնք կ'ապահովին գործաւորներուն վիճակը։ Բայց երբ խնդիրը կը դառնար փաստական ճարտարարուեստին էական շահերուն վրայ, որոնք երկրին ընդհանուր բարգաւաճման շահերուն հետ կը խառնուին, անկարելի էր ենթադրել որ Պ. Վալտէք–Ռուսոյի պէս յստակս անձ մը արամադիր ըլլայ զոհելու զանոնք։ Ճարտարարուեստին Ֆրանսայի մէջ ունեցած արդի վիճակին մէջ, չկայ պետական մարդ մը որ Պ. Վալտէք Ռուսոյի պէս կարենայ լաւ վարել զանազան տարբեր։ Ցառաջդիմականները, որոնք երկար տարի, իր անկումին հետամտած էին, հիմա կ'ըմբռնին թէ անկարելի պիտի ըլլայ իր նշ իրենց մէջ նախարարութիւն մը կազմել։ Ուստի անոնք իրաւունք ունին նախորդ քաղաքականութեան համար ըլլալու, քանի որ միւնոյն սկզբունքներու վրայ կը հանդչին երկուքին ալ քաղաքականութիւնները։

Անտարակոյս, ընդդիմադիր խումբերը կը ցաւին ի նպաստ դահլիճին յառաջդիմականներու առած քուէներուն համար։ Բայց այս վերջինները չեն ուզեր ծառայել հակահանրապետական խումբերու դիտաւորութեանց և ատոր իբր զրաւոր ապացոյց էին այն քուէները, որս տուին ի նպաստ նախարարութեան։

ԹՐԱՆՍՎԱԼԻ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

Զինուորական գործոնդութիւններ. — Լորա Քիչնէրի հեռագիրը.—Լորա Միլնէրի ճառը։

Լոնտոն, 29 հոկտ.—Լորա Քիչնէր հեռեւալը կը հեռագրէ Բրէթորիայէն հոկտ. 28 թուականով.— «Այս միջոցիս Լորա Մէթիւնի բանակամարտի մը մէջ է Պոէրներուն հետ։ Վոն Տոնորի զորագունդը որ արեւելքէն կուգար և Զէրուսաթի վրայ կը քալէր, հոկտ. 24ին կրկէր Ամէրիքա գետակին մօտ յարձակում մը կրեց Տրանսվալի ծածանուն մէջ և Քշնամին եւ մղեցին դէպ ի հիւսիսային արեւելք։ Պոէրներէն վեցը մեռան և տասնեւեսը գերի ինկան, որոնց մէջ կան կարգ մը Քէդնոթաձիգներ՝ երկաթուղիներ քանդելու յատուկ հրաւիրեալներ։ Տօուքինս գնդապետը որ Նիլոթբուսմ կը գտնուի կը ծանուցանէ թէ հոկտ. 26ին 21 Պոէրներ գերի բռնուեր են, որոնց երեքը վիրաւոր։ Ատոնց մէջ կայ Հանս Պոթա անուն ենթասպայ մը և հարիւրապետ Բոշէյ։»

Բրեթորիա.— Անգլիացիները, գնչերային յառաջխաղացումի մը մէջ, թիչ մնաց որ գերի բռնէին Լուի Պոթա զորավարը։ Երբ անգլիական զինուորները հասան Պոէրներու բանակեալը, Պոթա գաղի մը հարիւր մէթր միայն հեռուն կը գտնուէր։ Մարտնչեցաւ ամենայարձակ փութիւն իր մարդերուն հետ, թողլով իր գլխարկը ու ռէվոլվէրը և թուղթերը որոնք Անգլիացիներուն ձեռքը ինկան։

Լոնտոն.—Լորա Միլնէր, երէկ. Տուրպան հասաւ, ուր ներքսապէս ընդունեցաւ բնակիչներուն կողմէ։ Պատասխանելով քաղաքապետին մէկ ճառին, Լորա Միլնէր շնորհակալութիւն յայտնեց բնակիչներուն, պատերազմին առեն անոնց կողմէ մատուցուած մեծամեծ ծառայութեանց համար։ Լորա Միլնէր յարեց.

«Եթէ չափազանցողներուն տեսակէտին հետեւինք, պատերազմը կարելի է բնաւ պիտի չվերջանայ. բայց հեռաւեռէ կը մարի։ Մեծ հրդեհէ մը եռան ալ այս ուրն կողմէն երբեմն բոցեր կը տեսնուին։ Այդ բոցերը երբեմն սաստիկ են և վառեն գաւառ կ'երեւան, սակայն իրականին մէջ այնպէս չեն, վասն զի հրդեհը արծարծելու համար բան մը չկայ և ջուրի առաջին ցայտումին առեն կը մարին։ Վերջերս այնքան փորձութիւններ ունեցանք որ ալեւոր է ուրիշներու ալ պատրաստունք։ Բայց որքան ալ ցաւալի ըլլան ամէն օր պատահած թանկագին կեանքերու կորուստները, որքան ալ ցաւալի ըլլան հրաւէրն Ափրիկէի մեծ մասին մէջ անկարգութեանց շարունակութիւնը, այդ պարագաները պէտք չէ որ արգելք ըլլան սովորական կեանքին ստանձնարար վերսկսելուն։ Պետք է հոգածու ըլլանք նոր գրաւուած երկիրներուն ոչ միայն ճարտարարուեստի, այլ երկրագործական տեսակէտով։ Այս միջոցով շատ բաներ եղան, կարծուածէն խիստ աւելի, բայց իմ կարծիքս այն է թէ դեռ աւելին ընելու է։ Պէտք է ցոյց տանք թէ տանին ուրեմն եկեք, տուն մը, որուն տիրած ենք՝ դարձ վերաշինելով և անոր մէջ բնակութիւն հաստատել սկսինք։»

Լորա Միլնէր ալ նի մը օր Տուրպան պիտի մնայ։ Պիտի այցելէ անգլիական զորական կեդրոնական բանակեալները։ Նաեւ պիտի ուսումնասիրէ հեռաւեռեան այն առաւելութիւնները զորս կրնայ ընծայել Թրանսվալի վաճառականութեան։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ԱՐՔՈՒՆԻՔԸ

Վիլհէլմ Բ. եւ իր գերդասանը.—Պոէր–ներուն առթիւ.—Կտրծիքի փոքր անճամաձայնութիւն մը։

Բարիզ, 29 Հոկտ.—Ֆրանֆֆուրքեր Զայթունկ հետեւեալը կը պատմէ.—«Վիլհէլմ կայսրը և Ֆոն Սիմէնս, գերմանացի մեծ սեղանաւորը, որ վերջերս մեռաւ, վերջերս միասին կը ճաշէին, երբ Վիլհէլմ Բ. յայտարարեց թէ չէր կրնար հաստատել ամբողջ Գերմանիոյ մէջ տիրող խանդավառութիւնը Պոէրներու մասին։ Կայսրը հարցուց Ֆոն Սիմէնսի թէ կրնար ըսել թէ ի՞նչ է այդ խանդավառութեան պատճառը։ «Շատ պարզ է, ըսաւ Ֆոն Սիմէնս։ Կիները ու աղուա՛ ամէնքն ալ Պոէրներուն կուսակից են, գէթ իմ ընտանիքիս մէջ այսպէս է»։ Վիլհէլմ Բ. խնդալով ըսաւ. «Զարմանալի բան, իմ ընտանիքիս մէջ ալ միեւնոյն է։ Մեր կիները պատճառ կ'ըլլան Պոէրներու մասին եղած համակրութեան։ Կայսրուհին մինչեւ որ լրագիրներուն մէջ Պոէրներուն վերջին մէկ յաղթանակը չկարդայ, չի հանգստանար»։

ԶԻՆՈՒ ԴԷՊԵՐԸ

Հաշտութեան բրոթոքոլ չի զրծադրուիր.— Նոր տուրքեր.— Գանձման դժուարութիւնը։

Շանկայ, 29 հոկտ.—(Թայմզէն Բէյքէրի թղթակիցէն)։—Հաշտութեան բրոթոքոլին գործադրութեան եղանակը շատ անկարպարան է։ Մաքսատունները և հիւսատուներուն ֆրանսերէն կամ չինարէն բնագիրը չունին։ Նոր տուրքերը և տարբերները բիրկ նեսերու վրայ նոյեմբեր 11ին պիտի սկսին, և սակայն անկարելի է այդ մասին տեղեկութիւն մը տալու։ Այս պահուս Ճարտոնները և ուրիշներ խնդիր յարուցին գլանալու թէ արտաքսումները պէտք չէ՞ ենթակայ ըլլան մաքսերու յաւելումին, թէեւ բրոթոքոլին մէջ միայն ծովայիս ներքսծուխիները նշանակուած են։ Այն դրոյցը թէ այդ խնդրին համար անհամաձայնութիւն մը ծագած է Բէքինի տարբ դեսպաններուն միջեւ, հաւատալու կ'երեւայ, քանի որ հանգիստ չկայ, այդ միջոցով եղած շատ մը պահանջումներու հետեւանք։ Մաքսատաց արդի պաշտօնէութիւնը և կազմակերպութիւնը բնաւ բաւական չեն կանգնում՝ բնիկ նեսերու վերաբերեալ տուրքերու գանձման։ Շատ յայտնի է որ բնիկ պաշտօնեաները կը յուսան թէ իրաւախոհութիւն մը պիտի ըլլայ՝ այն հիմանվրայ թէ վճարումները յանձնուին զուտ անուանական հսկողութեամբ մը։ Ինչպէս եղած է ներքին մաքսերու մասին՝ 1898ի փոխառութիւնը երաշխաւորելու համար։ Բաւական տարակոյս չի մերժեր թէ նահանգային իշխանութիւնները մինչեւ վերջը պիտի հակառակին։ Արդէն Զանկ Բուանի գործերը ուրիշ ձեռքերու կ'անցնին և հաւանական կ'երեւայ որ վերջնական արդիւնքը այնքան կարեւոր պիտի չըլլայ։

ՓԻԼԻՊՊԵԱՆՆԵՐԸ

Ամերիկացիներուն անհպատա կացութիւնը.—Բնիկներուն ընթացքը.—Կարգադրութեան եղանակ մը։

Մանիլայէն Ուաշինկթընի և Նիւ–Եորքի լրագիրներուն ուղղուած հեռագիրները ցոյց կուտան թէ Փիլիպպէնց մէջ Ամերիկացիներուն կացութիւնը գէշ է։ Վասն զի Ակուինալտոյի գերի բռնուելը չէ դադրեցուցած Քշնամութիւնները։ Ամրոցներ ըմբոստացեր, երբ ամերիկեան զինուորները նահանգի մը մէջ երեւան, զենքնկէց կ'ըլլան, և նպատաւոր առիթը երբ ներկայանայ, նորէն կը սկսին։ Լրագիրները կ'ըսեն թէ Փիլիպպէնց վրայ Մ. Նահանգաց տիրապետութիւնը Սպանիոյ հետ ունեցած պատերազմն շատ աւելի զոհողութիւններ պահանջած է Մ. Նահանգներէն։ Թէ՛ հաշտարար միջոցները և թէ զինուորական ոյժը չյաջողեցան սպիտէլ Փիլիպպէնցիները ընդունիլ ամերիկեան տիրապետութիւն, ուստի Մ. Նահանգները պարտաւորուեցան դիմել կեդրոնացման բանակեալներու դրութեան, զոր ամերիկեան լրագիրները երբեմն այնքան պախարակեցին, երբ Սպանիացիները կը գործադրէին Թուապի մէջ։ Այդ դրութեան հետեւելով է որ Սամար կղզին բնակիչները որոնք ինքզինքնին չէզոք կը հռչակեն, կեդրոնացման բանակեալի մը մէջ պիտի փակուին։ Որպէս զի չկրնան մեծնալ Փիլիպպէնց պատերազմիկներու, և անոնք որ ամերիկայի հիւմ զորավարին յայտարարութեան չհամակերպին, իրբ հանրային թշնամի պիտի նկատուին։ Մանիլայի մէջ ամերիկեան իշխանութիւնները կ'արդիւնեն կասկածելի անձերու ցանք ելլելը, ուրիշ բան է եթէ հանգստութեան երդում ընեն. ասոնք եթէ դիժեն այդ երդման, ծանր պատիժներու պիտի ենթարկուին։ Ամերիկեան լրագիրները կը յարեն թէ մինչ կարելի պիտի ըլլայ՝ կեդրոնացման բանակեալներու հաստատմանը բոլորովին յաղթել Փիլիպպէնցիներու ընդդիմութեան։ Եթէ Մ. Նահանգները առաջիկայ տարու

գանութեամբ և մինչեւ ուշ ժամանակ խորհրդակցութիւններ կատարել։

ԱՊՈՒԽՈՏ ՈՒ ԵՐԵՒԻԿ.—Էնկիւրէին երկաթուղիով բերուած ապուխտները ու երբիկները անանձրեւ ժամանակի վարձարանի քիմական աշխատանոցը պիտի ղրկուին. քննուելու համար թէ ուտուելու յարմար են թէ ոչ։ Եթէ յարմար ըլլան, անոնց մուտքը պիտի արգիլուի, իսկ հակառակ պարագային, պիտի գրաւուին և վրանին քարիւղ թափուելէ ետքը ծովը պիտի նետուին։

ԶԻՐԱՊՏՈՒՂ.— Մթիւսէի մէջ, այս տարի, ձիթապտուղը թէ՛ առատ է և թէ լաւ տեսակէ։

ԲԵԹԵՐՍԳՈՒՐԿի մէջ յատուկեայ մարմինն ցուցահանդէս մը պիտի կազմակերպուի՝ զանազան ազգերու հին ու նոր պատմական զգեստներուն համար։ Օսմ. կառավարութիւնն ալ պիտի մասնակցի այդ ցուցահանդէսին։

ԶՄՇԿԱԾԱԳԻ Մէնքուլիք գիւղին մէջ, հոկտ. 1 գիշերը, Հայու մը տան վերի յարկը յանկարծ փլչելով, տարբ կինը, 3 աղջիկները և վերի յարկը բնակող հովիւ Մահմուտ ու երկու աղաքը փլատակներուն տակ մնացեր են։

ՉԱՐԴԻ ՈՍԿԻՆԵՐ.— Փոզբանոցին մէջ, 250, 100 50, 25 և 12ուկէսնոցէն զատ 500ոց ոսկի մըն ալ պարտատուցաւ, որուն մէկ կողմը կայ օսմ. զինանշանը։

ԱՐՄՏԻՐՆԵՐՈՒ ՍԱԿԱՐԱՆ.—Կ. Պոլսոյ մէջ հաստատուելիք արմտիքներու սակարանին համար կազմուած յանձնաժողովին կողմէ պատրաստուած ծրագրին համաձայն, այդ սակարանին վարչութիւնը պիտի յանձնուի Կ. Պոլսոյ առեւտրական Սենեկին կողմէ ընտրուած և վեց հոգիէ բաղկացած յանձնաժողովի մը, զոր պիտի կազմեն նոյն Սենեկին երկու անդամներ, արմտիքներու սակարանին մէջ արձանագրուելիք վաճառականներէն ու սեղանաւորներէն երկու հոգի և արմտիքի միջնորդներէն՝ տէրութեան համար ծանօթ երկու անձեր։ Վերջին հսկողութիւնը Կ. Պոլսոյ առեւտրական Սենեկին պիտի պատկանի։ Այդ սակարանին մէջ «տալիէրէ» առուծախ պիտի չկատարուի, այլ միայն ստիպեալ թիվ։»

ՐԱՒԻՖ ՓԱՇԱ, Հալէպի նախորդ կուսակալը, որ զինուորական սպառազինումներու յանձնաժողովին երկրորդ նախագահ կարգուած է, անպաշտօն վիճակի թոշակէն զատ նաև հինգ հազար ղրշի ամսաթոշակ մը պիտի ստանայ։

ԵՈՐԴԻ մէջ (Անգլիա) մայիսին արհեստագործութեան և երկրագործութեան ցուցահանդէս մը պիտի կազմակերպուի, ուր օսմ. կառավարութեան համար ալ տեղ մը յատկացուած է, օսմ. բերքերը ցուցադրելու նպատակով։

Կ. ՊՈԼՍՈՅ առեւտրական Սենեկին անդամներէն Շէֆիզ պէյ ներկայ պիտի գտնուի հասոյթներուն գանձման փութացումի յանձնաժողովին նիստերուն, ուր խորհրդակցութիւններ պիտի կատարուին՝ Անատոլիի արմտիքները ժամանակին ղրկելով վաճառելու մասին ձեռք առնուելիք միջոցներուն վրայ։

ՍԸՎԱԶԷՆ կը հեռագրեն թէ հոկտ. 18ին Թոքատի մէջ ցորեկուան ժամ 4.50ին հիւսիսէն հարաւ երկրաշարժ թեթև ցնցում մը զգացուեր է, առանց վնասներու հետեւանք մը ունենալու։

ԶԻՆՈՒՈՐԿԱՆ ՏՈՒՐՔԵՐԸ.— Հասոյթներուն գանձումը փութացնելու համար կազմուած յանձնաժողովը նկատելով որ զինուորական տուրքերու գանձման համար ընդունուած դրութիւնը պահանջուած նպատակին բաւական չէ, Բ. Դուռէն կը հրահանգ խնդրէ, հարկ եղած միջոցները ձեռք առնել՝ առանց գանձումը փութացնելու, և բաշխման մասին անկանոնութեանց պատճառ չտալու նպատակով։

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՑՐԻԷի եկմական 1316 տարուան հալիներուն քննութեանը համար քննիչ կարգուեցան Կ. Պոլսոյ առեւտրական Սենեկին նախագահ Աղաթեան էֆ. և Բ. Դրան կայս. Ամէտի դիւանատան քարտուղարներէն Մուխթար պէյ։

ՆՈՐ ԼՈՒՑԿԻ.—Երեք տանիմարքացիներ կայս. կառավարութենէն հնարիչի արտօնագիր ուզեցին նոր տեսակ լուցկիի մը համար, որ գլուխ չունի և փայտին քսուելով կը բռնկի։

ԺԷՆՈՒԻԹՆԵՐԸ.—Բոլոր նահանգները հաղորդուեցան այն որոշումը, որով Ցբրանայէն դուրս հանուած ժէնուիթները օսմ. զրկիներու մէջ պիտի չընդունուին։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ նախարարութիւնը ծանոյց ամէն կողմ որ զինուորական հաստատութեանց ու սպառազինմանց համար եղած գանձումները ուղղակի զրկուին կազմուած յանձնաժողովին դեր-նախագահ Ռաֆի փաշայի։

ԽՄԵԼՈՒ ՋՈՒՐ.—Վեհ. Սուլթանը իմանալով որ մեծ ջրմբարներու ջուրերը սպառած ըլլալով, Բէյօղլի, Գալաթա Փէշայի ու Թոփխանէի կողմերը խմելու ջուրի նեղութիւն կը քաշուի. հրամայեց բանեցնել Քեղաղխանէի կողմը գտնուած երկու մեքենաները, որոնք փութով պիտի նորոգուին։

ՎՃԱՌԵՐԵԿ տահանը որոշեց թէ ժամանցումը (միջուրը զէման) պէտք է հաշուի լուսնային ամիսէն։

ԲԺԻՇԿՆԵՐ.— Ծանուցուեցաւ բոլոր նահանգները՝ տեղեկագիր անուններնը տանց որոնք առանց վկայականի բժշկութիւն ընելով ժողովուրդը կը խաբեն։

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ պանքային պաշտօնը պիտի ընդարձակուի։ Մաքսը հոլաթ ոսկի կը հաշուուի։

ՀԱՐՈՒՍՏ ԳՐԱՎԱՃԱՌ ՄԸ.— Հոմա Մէհմէտ էֆ. որ Թոփխանէի զօրանոցին առկ գրաւման էր, անցեալ օր, յանկարծամահ եղաւ՝ կաթուածէ։ Հոմա Մէհմէտ էֆ. ժառանգորդ չունի, որով իր ձգած հարստութիւնը՝ հինգ հազար ոսկի կը մնայ Պէյթիւլմալի։

ՊՈԼՍՈՅ ապահովութեան անուանկին վարչութիւնը որոշեց թէ ուանդ Թրունկ կալուածի մը տուրքը, ապահովագրութիւնը ու առկոսը եթէ որոշեալ պայմանաժամին մէջ ողջոյնի վճարուին պարտատիրոջ կողմէ, ուստիպին ու պարտքին պայմանաժամը կարելի պիտի ըլլայ տարուան մը համար նորոգել։

ՊՐՈՒՍԱՑԻ լեր-մարդայնները, սեղուոյն առեւտրական սենեակին միջոցաւ, խնդրեցին առեւտրական ու հանրօգուտ լինութեանց նախարարութենէն թէ ներքին արտադրութիւններէն՝ խողակները ուտուած ըլլալով, արտաքինին արուի իրենց՝ օտար երկիրներէ խողակ բերել տալով բանեցնելու. նաեւ այդ միջոցին կատարուելիք խողակի ներածումէն հարիւրին ութ մաքսը չառնուի։

ՕՂԵՐԸ.—Հինգշաբթի օրուընէ ի վեր տիրող հիւսիսային արեւմտեան անձրեւախառն փոթորիկը որ անհանոյ անակնկալ մը եղաւ Կ. Պոլսոյ համար, տակաւին կը շարունակէ։ Օդը բաւական ցրտած և յանկարծակի բերած է՝ տակաւին ժամանուան պատրաստութիւն չտեսնողները։ Տանը ներսը չոգենաւեր ու երեսուի մօտ առագաստանաւեր Գալաթի մօտերը կը սպասեն, չկրնալով Սեւ ծովէն դուրս ելլել։ Պէյօղլիի մոլեռ մարդունա մը քարերու ղարնուելով խորտակուեցաւ, բայց մէջը գտնուողները ազատուեցան։ Սեւ ծովի մէջ քանի մը նաւաբեկութիւն ներ տեղի ունեցեր են, բայց դեռ մանրամասնութիւն առնուած չէ։ Իտալական չոգենաւ մը, որ երէկ Օռնաստէն կուգար, Գալաթայի եղերքը հասնելէն մղուելով ինկաւ առուսական դեղատնատան Քոլիքs պահեստանոցին վրայ, որուն բաւական մեծ հասցուց։ Սեւ ծովի բերանը ազատարարներու առաջին կայանին առջեւ վաղը առագաստանաւ մը ընկղմեցաւ։ Ծանրաբեռնած էր և Էրզիլիէն կուգար։ Մէջը գտնուողները ազատուեցան։ Մարմարայի մէջ ածուի բեռնած նաւակ մը ընկղմեցաւ։ Նաեւ քար բեռնած ուրիշ նաւակ մը։

ՍԱՓԻՐԶՆԵՐԸ.—Գալաթի էֆ.ի կողմէ ներքին գործոց նախարարութեան մատուցուած ծրագիր մը կ'առաջարկէ գումարի մը փոխարէն վկայական տալ սափրիչներուն, անոնց կարողութիւնը հաստատելու համար։ Այդ ծրագիրը զրկուեցաւ զինուորական վարժարաններու ընդհանուր վերատեսչութեան։

ԿՈՒՐՃի չոգենաւային Ընկերութիւնը Անգլիայէն նոր չոգենաւ մը գնեց՝ 2200 թոն տարողութեամբ և անունը դրաւ Ալեքսանտրա։ Այդ չոգենաւը շաբաթական երթեւեկութիւն մը պիտի կատարէ Թրիէսթէի գիծին վրայ։

—Նոյն Ընկերութեան Մասալիա չոգենաւը որ Պէյքոզի մօտերը խրած էր, ազատուեցաւ և կրցաւ ճամբան շարունակել դէպ ի Տրապիզոն։

ՀԵԼԼԷՆ կառավարութիւնը ութ օրուան քարանթինա հաստատեց Պաթումի ժամանումներուն դէմ, ուր ժանտախտի դէպքեր պատահեցան։

ՇՈՒԷՏ-ՆՈՐՎԷԿԻՈՅ դեսպան Սթէնդրի կոմսը որ արձակուրդով բարեկամ կը գտնուէր, ուրբաթ օրը Կ. Պոլիս դարձաւ։

ՀԱԼԷՊի մէջ հրդեհ մը ծագելով բաւական մեծ ջնասներ պատճառեր է։

ՄՈՒՍՈՒԼի երկրագործական քննիչը ձեռնհաս պաշտօնաթեն մէկ օրա տիֆինի հունտ ուղեր է՝ նահանգին մէջ իրբեւ փորձ մշակուելու համար։

ՄԱՀԱՑՈՒՑԱԿ.—Հոկտ. 13էն 20, Կ. Պոլսոյ ու արուարձաններուն մէջ պատահած մահերու թիւն է 203. որոնց 145ը իսլամ (66 այր, 79 կին) 45ը քրիստոնեայ (23 այր 22 կին) և 13ը հրեայ (9 այր, 4 կին)։

ՈՉԻԼԷ ՄԵՌԱՍ.—Դալաթիոյ նշանաւոր Բիւրլի գինետան Ամայուն յանխորդներէն Արաղ Մէհմէտ Ճաֆէր, ուր բաթ իբիկոն, Մոմխանէի կողմը փողոցին մէջ պատկած էր անձրեւին տակ և հանգիստ քուն մը կը քաշէր։ Ոստիկանները տեսնելով Բերայի ոստիկանատունը զրկեցին, բայց առաւն մեռաւ։ Բժշկական քննութեամբ հաստատուեցաւ որ ոչ ինչներու՝ անոր մարմնոյն ամէն կողմերը տարածուելէն առաջ եկած է մահը։

ԱՆՃԱՐԱԿ ՄԱՆՆԱԲԱՐՁ.—Դալաթիոյ երգեցիկ սրճարաններէն մէկին մէջ իրբեւ սպասուհի ծառայող Պէրութի հրեայ կին մը որ յղի էր, ծննդաբերութեան ցաւեր զգալով՝ Էսքէնդէր անուն հրեայ մանկաբարձ մը կը բերէ։ Այդ բժիշկը գործիքով մը կ'առնէ աղան, բայց այնքան անճարակօրէն կը գործէ որ թէ՛ կնոջ և թէ տղուն մահուանը պատճառ կ'ըլլայ։ Տ-զդ. Էսքէնդէր տեսնելով իր ըրածին արդիւնքը կը փախչի։ Ոստիկանութիւնը կը փնտռէ զայն։ Դիակներուն մասին պիտի կատարուի, կնոջ մահուան պատճառները ճշտելու համար։

ՄԻԼԼԷԹ ԽԱՆԻ ՈՃԻՐԸ.—Ցաւնաց Ս. Պարթիւրքը և Խառն Ժողովը պատուրակներ ղրկելով, տեղեկութիւն առին Քոնսթանթինոպոլիսի արտօնատէր Նիքոլաքէս էֆ.ի վիճակին վրայ։ Բժիշկները կը յայտարարեն թէ ամէնէն ծանր վէրքը կը գտնուի սրտին քովը, ուր մխուած է դեղակը զոր հինգ-վեց օրէն կարելի պիտի ըլլայ հանել։

—Մարդասանը Նիքոլաքէս էֆ.ի սենեակը մտած տեսն, ըսեր է.— Ցանցաւորը դուն չես, բայց զոհը պիտի ըլլաս։

—Վերջին լուրի մը նայելով Նիքոլաքէս էֆ.ի վիճակը հեղգհեղգ կը բարւոքի։ Կը յուսացուի որ վէրքերը քիչ առեն գոցուին։

Ազգային Լուրեր

ԿԻԼԻԿԻՈՅ

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆԸ

Առանձին Տ. Սահակ Եպիսկոպոսի կողմէ Ս. Պատրիարքին ուղղուած հեռագիր մը կը ծանուցանէր թէ Կիլիկիոյ կաթողիկոսական ընտրութեան նախապատրաստական գործողութիւնները շաբաթ օրը պիտի սկսէին Առանձի մայր եկեղեցիին մէջ՝ անդիսաւոր բարեմաղթութիւններով Վեհ. Սուլթանին համար, նաև աղօթքներ պիտի ըլլային, որպէս զի արժանաւոր ընտրութիւն մը կատարուի Կիլիկիոյ կաթողիկոսական աթոռին համար։ Ս. Պատրիարքը այդ հեռագիրը, պաշտօնագրով մը, անմիջապէս կայս. Պալատ հաղորդեց։ Մեւս կողմէ հեռագրով պատասխանեց Տ. Սահակ Սրբազանի, մաղթելով որ արժանաւոր ընտրութիւն մը կատարուի Կիլիկիոյ կաթողիկոսութեան համար։

* * *

Երկրորդ հեռագիրը, որ կը սպասուի այսօր, հաւանաբար պիտի ծանուցանէ ընտրելեաց վեցեանն ցանկին պատրաստութիւնը որ պիտի կատարուէր եպիսկոպոսական մէջ։

Մինչեւ լրագրոյս մամուլը դրուած պահուն հասած չէր այդ հեռագիրը Պատրիարքարան։

Ս. Պատրիարքը այսօր իր բնակարանը կը մնայ, ուր կը նախագահէ Պէրպէրեան յոգնեալի յանձնաժողովի նիստերն։

—Արմաշու հին միաբաններէն լուսաբար աղջիկ Մինաս, որ անցեալ շաբաթ մայրաքաղաքս եկած էր, երէկ Ս. Պատրիարք հոր այցելեց։ Եղբայր Մինաս քանի մը օր պիտի մնայ մայրաքաղաքս։ Կը հաւատան մեզ թէ Արմաշի նոր շինուելիք հիւրանոցին համար՝ եղբայր Միսաս ալ 500 ոսկի մօտ գումար մը պիտի նուիրէ, բանալով իր վանական ճեղնաւորի էֆէնտը։ Այդէն բոլոր հին արմաշեան միաբաններն ալ կը վկայեն թէ եղբայր Միսաս ունեցած սակարկը էֆ. մէջ մէջ կը պահէր, վաղուց մոռցած ըլլալով վանքին նուիրել իր դրամը։

—Գաբրիէլ Զինեիրեան անուն անձ մը, երբեմն քահանայ, Պատրիարքարանի հրահանգով, կարգալոյծ եղեր է և հիմա ժամագործութեամբ կը զբաղի Գալատիոյ մէջ։

—Երէկ, մայրաքաղաքիս եկեղեցիներուն մէջ կարգացուեցաւ այն պատրիարքական կոնդակը, որով կ'արգիլի պատարագներու առներու մէջ կատարուիլը։

—Ս. Փրկչի Աղբ. Հիւանդանոցի օրացոյցէն զատ՝ մօտ օրերս մայրաքաղաքիս մէջ ապարանքէն լոյս պիտի տեսնէ օրացոյց մը, որուն մէջ պիտի գտնուին Երուսաղէմայ Պատրիարքին, Կ. Պոլսոյ Պատրիարքի, Իզմիրի և Իզմիրի առաջնորդներուն, Տ. Սահակ եպիսկոպոս Խապայեանին, Երուսաղէմայ Կ. Պոլսոյ Պատր. Փոխանորդին. և Արմաշու փոխվանահօր Տ. Եղիշէ Սրբազանի մեծագիր պատկերները, ինչպէս նաեւ Հայ Հռոմէականաց Պատրիարքին և Հայ բողոքականաց ազգապետին պատկերները։

—Ս. Պատրիարքը երէկ առաւօտ ներկայ գտնուեցաւ Բերայի Ս. Յարութիւն եկեղեցիին ժամերգութեանց և Ճաշու գրքի ընթերցումին յետոյ, քարոզ խօսեցաւ Պոլսոյ առ Գալատացիս ուղղած թղթէն սա բնաբանը առնելով. վաւ է նախանձաւոր լինել ի բարիս յամենայն ժամ։ Ս. Պատրիարք հոր պատգամաբերութեանց վերաբերեալ կոնդակին ընթերցումը նոյն եկեղեցիին մէջ՝ յառաջիկայ կիրակի յետաձգուեցաւ, Ն. Սրբազնութեան քարոզը բաւական համարելով։

—Մուշէն կը գրեն մեզ հոկտ. 2 թուով.— «Սեպտ. 30ին տեղի ունեցաւ Մշոյ Մուրատ Մխիթարեան վարժարանի ներկայ տարւոյ մրցանակաբաշխութեան ոլորուն հանդէսը՝ նոյն վարժարանի սրահին մէջ։ Առաջնորդ Տ. Նարսէս եպիսկոպոս ձեռնայնանը, որ Վան մեկնած էր երկու շաբաթ առաջ Հ. Անտոն ձեռնայնեանի հետ՝ բացակայ էր։ Հեռաւոր հանդէսին բոլոր կարգադրութեանց հսկողութիւնը կը ծանրանար միայն Առաջ. փոխանորդ և նոյն վարժարանի վերատեսուչ Հ. Անանիա վարդապետ Գունապճեանի վրայ։ Արդէն երեք օր առաջ հարկ եղած հրաւէրները ուղղուած էին պաշտօնական անձնաւորութեանց և հասարակութեան ալ հաղորդուած էր։ Հանդէսին կը նախագահէր Հայոց Առաջ. Տեղապահ Տ. Յովհաննէս վարդապետ. Ներկայէին նաև տեղւոյն Բուլանէի Ուսուցիչ ներէն ոմանք, Մէջլիսի Ներկայացուցիչը. Թաղականական բժիշկը. Հայ և Հայ կաթոլիկ երեւելիները, Ուսուցչական դասը զանազան կարգի ազգայիններ էն։ Ինչպէս նաև սուտար բազմութիւն մը։ Հանդէսը բացուեցաւ ժամը 4ին և Ե. կարգի աշակերտներէն մէկը կարդաց Վեհ. Սուլթանին ձօնուած թուրքերէն ուղերձ մը, որ կը վերջանար սրտագին բարեմաղթութիւններով։ Աշակերտներէն երկուքը կարդացին մէկ մէկ համառօտ հատուած՝ դիտութեանց օգուտներուն, և Մխիթարեան վարժարանի բացուելովն Վենետիկի Մխիթարեան մատուցած կրթական ծառայութեանց վրայ։ Յետոյ սկսաւ մրցանակներու բաշխումը՝ Նախագահ հոր և կարեւոր հանդիսականներու ձեռամբ։ Իւրաքանչիւր դասարանի մրցանակներու բաշխումէն եաքը՝ տեղի կ'ունենային մանկական կարգ ու սիրուն սրախօսութիւններ, ու կ'արտասանուէին, գովասիկ և զուարճալի ատանուորներ, ու մէջ ընդ մէջ աշակերտները խմբովին կ'երգէին թուրքերէն և հայերէն ներդաշնակ երգեր։ Մրցանակի արժանացած էին ընդամէնը 54 հոգի։ Պարզեւաբաշխութենէ յետոյ խօսեցաւ Գալուստ էֆ. Անդրէասեան, որ կարդաց մը տեղեկութիւններ հաղորդեց դպրոցին մէջ ուսանողաց ընդունելութեան վրայ, որոնց իւրաքանչիւրի մասին համառօտ այլ մէկին ու յատակ բացատրութիւններ տուաւ, ուսուցնելով թէ մասնաւոր ուշադրութիւն նուիրուած է միայն ուսանողաց անհրաժեշտ ուսումնարանը և անպէտ երկարաբանութիւններով ժամանակ չվատնել։ Գոհունակութեամբ յիշեց Մխիթարեան Միաբանութեան այն հոգածութիւնը, որով բարձրագոյն նախակրթարանով մը կ'օժտէր տեղացի մանկան։ Անդրէասեան էֆէնտի կարճ տեսութիւն մը ալ ըրաւ՝ վերջին տարիներու մէջ ուսումնական ուսման ըրած յառաջդիմութիւններուն վրայ իր գեղեցիկ և ամփոփ բանախօսութիւնը մէջ։ Հանդէսը փակուեցաւ առաջ Հ. Անանիա վարդապետ Գունապճեան իր հանակիր լեզուով ընդհանրութիւն յայտնեց բոլոր դասդիտականներուն և ներկայիս բարեմաղթութիւններ ըրաւ Վեհ. Կայսեր կենաց համար. ժամը 5 ու կէսին հանդէսը փակուեցաւ և ժողովուրդը մեկնեցաւ գոհ տպաւորութեան տակ։»

—Բաղէշէն կը գրեն մեզ հոկտ. 9 թուով.—«Այս շաբաթու Առաջնորդական հասաւ արամադրելի առաջնորդարանները ցանկը, Պարտիրքարանէ յղուած։ Նոյնպէս եռանուն ցուցակ մըն ալ՝ կեդր. վարչութենէն կոչնչ յարմարաւոր և արժանի դատուածներուն։ Այս վերջինները են.— Տ. Վահան Ծ. վարդապետ Ցակոբեան, Տ. Փառէն վարդապետ Մելքոնեան Տ. Գնել վարդապետ Գալէմքարեան։ Գաւառական վարչութիւնը ի նիստ հրաւիրուած է յառաջիկայ ուրբաթ օրը անշուշտ իր կարգին նիստ պիտի ունենայ նաեւ Գաւառ. ժողովը։ Առ այժմ կանխահաս կը նշանակեմ մեր կողմէ բան մը գրելու, բայց պէտք կը դատեմ յայտարարելու թէ՝ Բաղէշէն չզգուշացայ մեծադիր քարտէնեանը մը մասին, որպէս զի ընդհանուր կրթադրդրութեան կրօնական, կրթական, վանական տակաւ խնդիրներ։

«—Աստուած մոռնանութիւն մը տեղի ունեցաւ քաղաքիս մէջ, անսովոր զարկադրութեամբ, պարգաց մը որ կուգայ շնչել հայ եկեղեցիին անխարական ոգին և անոր սպասաւորող եկեղեցականին լուսամիտ ձգտումները։ Տեղւոյս քամիչներէն Սոկրատ էֆ.՝ ազգաս Ցոյն՝ ամուսնացաւ բողոքական ազգայիններէն Տքթ. Եղեայի աղջկան հետ, հայ եկեղեցիին մէջ։ Պսակադրին էր աւագն. փոխանորդ Տ. Պետրոս վարդապետ։ Զանգ կարծեր որ այս անսովոր զարկադրութեան վրայ գանուին գայթակղողներ՝ խաւարամիտ հայեացքներով. եթէ գտնուին իսկ, թող մտաբերեն վերը յիշածս՝ այն է մեր ուղղափառ եկեղեցիին անխարականութիւնը և քրիստոնէական համբերաշխութեան ու համահաւատարութեան դասեանքը։

«—Խնդիր կատարի Ուրբանոյի Հոգարարձութեան անդամներէն Քէչեանէրեան էֆէնտին հրաժարական մատուցեր է անդամակցութենէ և գանձապետութեան պաշտօնէն։»

ՏԻԿՈՆ ԱՏԷԼ ԼԻԿԱՐՑ

Մասսէօղ ամէրիքէն, մասնագէտ անարիւնութեան, սպա. Լղոյին և կանանց հիւանդութեանց, բիւմթիվի, յիմարութեան, բարուելի և էլէքթրօ-թէրապիան։ Շանսէլորի փողոց Թիւ 3, առտուան հիւանդատոսաթի ներս։ 1—2

ԲԻՒԶԱՆԴԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՈՒ

Ղալաթիա, Սեղրաս խան թիւ 5—7

Հայերէն, Գաղղերէն և Տաճկերէն դպրոցական դասագրոց և դպրոցական պիտոյից համար մեծաքանակ մթերք, նուէրի յատուկ գիրքեր, Վիսալ—Լապլաշի տշխարհացոյց մեծադիր քարտէնեանը, բուսաբանական և կենդանաբանական պատկերաց ընտիր հաւաքածոյ մը հանդերձ նմուշներով միշտ պատրաստ կայ։

Նոր հրատարակութիւն

Սահակեանց—Սրբազան պատմութիւն Նոր Ուխտ— չորրորդ տպագ 4 դրուշ։— Թոքմեան— Նոր ընթացք Փրանսերէն լեզուի, 4 դրուշ։—Զօպու—Նամակագրութիւն գաղղ.—տանկ. 12½ դրուշ։

ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷԶի վերաբերեալ ամէն կարգի նիւթերու և ՖՐԻՕՊԼԷԱՆ նուէրներու մեկ կեդրոնատեղի։

Հեռագիր Այսօրուան

(Ազատ օր Քոնսթանթինոպլի)

ԹՐԱՆՍՎԱԼ

ԲՐԻԹՈՐԻԱ, 3 Նոյեմ.—Այն Պոէրները որոնք, տաշի օրը, յարձակեցան Պընսրնի զօրագունդին վրայ, Լուի Պոթա զօրաւորին հրամանին տակ կը գտնուէին։

ԱԼԳԵՐԻՔ ԻԵԽԱՆՈՒՀԻՆ

ՊՐԻՍԼԻ.— Պէլճիքայի Ալգերիք իշխանուհին մանչ զաւակ մը ծնաւ։

ՏՈՒՆԱՍՏԱՆ

ԱԹԷՆՔ.—Երեսփ. Ժողովը նոյեմբեր 12ին պիտի գումարուի։

(Ազատ Նասիոնալ)

ԱԼԳԵՐԻՔ ԻԵԽԱՆՈՒՀԻՆ

ՊՐԻՍԼԻ, 3 Նոյեմ.— Պէլճիքայի Ալգերիք իշխանուհին մանչ զաւակ մը ծնաւ։

ԱԻՍՏՐԻԱ

ՎԻԵՆՆԱ.— Աւստրիոյ Երեսփ. Ժողովին մէջ երեսփոխան Շալք բանաձեւ մը ներկայացուց առաջարկելով որ Ժողովը ցաւ յայտնէ թէ որ և է տէրութիւն չի մկլմտեր Անգլիոյ և Պոէրներու պատերազմին։

ԹՐԱՆՍՎԱԼ

ԼՈՆՏՈՆ.—Քէրթուսէնէն կը հեռագրեն թէ Պոէրները գրաւեր են անգլիական բանակին ձիերուն կեդրոնական մթերանոցը։

ԳԵՐՄԱՆ ԲԱՆԱԿ

Պէրլին.— Գերմանիոյ զինուորական ելմտաբոյցը որ Խորհրդարանին պիտի ներկայացուի, զգալի յաւելում մը պիտի կրէ, որպէս զի բանակը սպառազինուի 1898ի նոր կարգաւորներով։ Նաև վաշտերը ունենան հեծեալ թնդանօթաձիգներու մէյմէկ գումարտակ։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԵՒ ԻՏԱԼԻԱ

Պերլին 3 նոյ.—Լօքալ Անձայկրր կ'ըսէ թէ իտալական կառավարութիւնը իր ցաւը յայտնած է գերման կառավարութեան, Գ. Լուսնթքի՝ առեւտրական դաշնագիրներու խնդրոյն առթիւ նախարար Քան Պիւլովի դէմ յարձակողական լեզու մը գործածելուն համար։

ՏՐԱՆՍՎԱԼ

ԲԱՐԻՋ.—Կառավարութիւնը ընդունեց գործառնութեան վիճակին բարւոքման համար դրամագլուխ մը հայթայթելու վերաբերեալ պայմանները, որով կարելի պիտի ըլլայ ամէն տարի ուեւլցնել համեմատական հանգամանքներ մինչեւ որ կատարեալ գործադրուած ըլլայ 1894ի օրէնքը։

ՀԱՄԱԳՐԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱՆԹԻՄ

Բամ. Քոնսոլիտէ Մեան Դ.	Օ. Ա.	95	20
Ռէնթէն բարձր գին	»	95	22½
Ռէնթէն վար գին	»	95	18
Բուլգարի Երկթ. զոց.	Նբ.	97	75
Ռէնթէն բարձր գին	»	98	25
Ռէնթէն վար գին	»	97	22

ԹԱՆԹԻՄ 22 Հոկտեմբեր

Օսմ. Քոնսոլիտէ Մեան Դ.	Ս. Ա.	95	20
Բուլգարի Երկթեան	Նբ.	97	87
Ցոմանեան		—	—
Գէտիկ		19	—
Օսմ. Պանքա		—	—
Գալատիոյ Ծխեր.		0	10
Ոսմ. Օմ. Ճանճ ի Վաշինգտ.		0	12
Օսմ. Ադրամ. Ընկ.		3	65
Թագաւորական		5	65
» Ֆրանսական		1	30
» Ադրամ.		48	—
Թագաւոր Դ. Պետրոս		465	—
Թագաւորական		72	—

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոնի տէր	Ղրշ.	110	—
» » » ցէր	»	110	26
Բարիզ » »	Ֆր.	93	78¾
» » » ցէր	»	93	78½
Պէրլին տեսակցա տէր	Մարք	18	57
Վիեննա տէր	Ֆիորդ.	21	78

ԴՐԱՄԱՆԻՇԻ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 Ֆրանկնոց	Ղրշ.	93	26
Անգլիական տոն	»	110	07
Ոսկի թմբէքեայ	»	90	20
Գրամը	»	54	08
Մէճիտիէ ագտաթ	»	90	39
Մէճիտիէ	»	98	20
Բանի Ոսմանիէ	Ս. Ա	8	69

ԽԵՐԹԱՂԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 2 Նոյեմբեր

Անգլիական Քոնսոլիտէ	99	75
Օսմանեան Ռանթ տէրի Բ.	49	—
Օսմանեան Ռանթ տէրի Դ. բաց.	23	12
Օսմանեան Ռանթ տէրի Դ. զոց.	23	12½
Օսմանեան Պանքա	10	50
Ռուսական 1890	99	—
Անգլիական 5%	28	50
» Մենաքել	41	50
Գուլիզտանան 1855	83	—
Եգիպտական իւնէիր	108	12
Ցոմիրեայ	105	12
Թրանսվալ	3	10
Ոսկի երկանգամ	12	50
Ցոհանեսբուրգ	25	300

ՊԵՐԼԻՆ, 2 Նոյեմբեր

Գրամ. Ցանթ 2%	100	80
» » 3½%	102	—
Ռամ. Ցանթ, տէրի Դ.) բաց.	Ղրշ. 23	32
) զոց.	» 23	45
» » » Բ.	» 49	40
» » » Դ.	» 25	50
Օսմ. Նոյ. Ցանթ	Ֆր. 515	—
Օսմանիէ	» 110	—
Բաւարիէ երկանգամ	» 100	—
Ռամ. Մոդատան	» 513	—
Ռամ. Տէրի	» 307	—
Թրանսվալ Թիւրք 5%	» 183	50
Ռուբի Լիանի	» 979	
Գուլիզտան Ցանթ	» 99	10
Մարոկեան պատաստ	» 69	95
Թրանսվալ	» 75	—
Ձեր Լոնտոնի վրայ	» 25	690
Գրամոպոլ	» —	3

ՊԵՐԼԻՆ, 2 Նոյեմբեր

Գաւազ	»	216	35
Ռումիլիի երկաթուղի	»	97	20
Ֆնատ. երկթ. պարտատոմսեր	»	97	80
Փ.ի. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	265

ՎԻԵՆՆԱ, 2 Նոյեմբեր

Գոլեան. Լոնտոնի վրայ	»	239	20
Ռումիլիի երկաթուղի	»	97	10
Ամ. Ցեր	»	278	—

ԶՐՈՒՑԱՏՐԱԿԱՆ ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԱՆԳԼԻԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒԻ (1901)

Իպէտս վարժարանաց եւ ինքնանոտել ուսանողաց

Հայերէնի վրայոյց Գեղեցիկ Ց. Կիւրեան

Սոյն Քերականութեան մէջ հարթուած են Անգլիերէն լեզուի բոլոր դժուարութիւնները։ Ամէն անունք որ կը փափաքին ՍՈՒՊ ժամանակի մէջ սարվիլ և ՈՐԴԻՊ սարվիլ անգլիերէն լեզուն, թո՛ղ անգամ մը փորձեն սոյն դասագիրքը։

Դիմել Ց. Սրապեան գրատուն, ՄԱՐՁՈՒՈՒՆ, եւ կամ հրատարակչին՝ Herrn Julius Groos Verlagsbuchhändler HEILDELBERG (Allemagne)

773 6—8

ՊԱՁԱՐ ՍԹԱՄՊՈՒԼ

ԱԳՏԻՒՐԱՀՄԱՆ ԹԷՎՖԻՔ ԷՖԷՆԴԻ

Գալիս, Պանճեի Գարու, թիւ 51

Այս ծանօթ վաճառատան մէջ կարելի է գտնել եւրոպական լաւագոյն ապրանքներ, շապիկներ, գիշերանոցներ, տէգոլիէ շապիկներ, թաշկինակներ, գուլպաներ, ֆանէլաներ, անուշահոտութիւններ, սապոնուով լսարաներ, պարուսակներ և այլն, և այլն։ Բոլոր սոնք անարեւակայելի ըլլալու սաստիկ ժան գիներով։ Դիմեցէք ու գոհ պիտի մնաք։

ՄԱԳՈՒ Մ

ԳԼԽԱՑԱՒԵՐ
ԿՈՒԱՐԱՆԱ
GUARANA
ԿՈՒՄՕ ԵՒ ԸՆԿ.
ԴԵՂԱՑՈՒՄ Ի ՓԱՐԻԶ.

Այս բուսային ու բնական փոշին մէկ ծարիկը քիչ մը չարաքաղ ջուրի մէջ հալեցնելով, կը բաւէ ջնջելու համար գլխացաւերը կամ ամենէն բուռն ջղացաւերը, առանց վնասակար ազդեցութեան ստամոքսին վրայ։
Կեղրոն. ի Փարիզ, Վիվիէն փողոց, թիւ 8 և դեղարանները A.

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

ՊԱՐԶ ՕՐԱՑՈՅՑ
1902 ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ
Գին 40 փարա

Ազգ. Հիւանդանոցի պարզ օրացոյցը մաքուր ազգագրութեամբ հրատարակ ելած է։ Ինչպէս անցեալ տարի եկեղեցական ժամերգութեանց մասը սովորականէն աւելի մանրամասն և ճոխ տեղեկութիւններ կը պարունակէր, նոյնպէս և այս տարի իւրաքանչիւր օրուան եկեղեցական պաշտամանց պատճառները աւելի ճոխացած են, Օրացոյցին սկիզբն ալ յատուկ խրատ մը դրուած է ընդհանուր կէտերու վրայ ի դիւրութիւն եկեղեցականաց և եկեղեցասէրաց։

Հրաւիրամութիւնս կը փութայ յայտարարել թէ միայն Հիւանդանոցիս օրացոյցն է որ արտօնեալ և վաւերացեալ է Ազգ. Պատրիարքարանէն, հետեւաբար պէտք է ուշադիր ըլլալ տոնց կողքերուն վրայ դրուած կնքին, ուր դրուած է «Սեպհականութիւն Ս. Փրկչի Ազգ. Հիւանդանոցի, 1902»։

Անցեալ տարի 50,000 օրինակի չափ պարզ օրացոյց սպառած ըլլալով, օրացոյցի հասոյթը բաւական կարեւոր աղբիւր մը, դարձած է Հիւանդանոցիս համար, ուստի Հոգաբարձութիւնս կը յուսայ թէ այս տարի ալ բարեսէր ազգայինները պիտի փութան մէկ մէկ օրինակ դնել առնոնցմէ և նպաստել ազգին ասն մէջ խրատամուած հաղարէ աւելի պատագրեալներու։

ՄԻԻՆԻԽԻ ԳԱՐԵԶՈՒՐ
ՊԱՎԻԷՐԱԿԱՆ ՄԱՐՔԱՑՈՎ

Այնպիսի ժամանակ մը երբ ալքոլականութիւնը մեծ վնասներ կը պատճառէ ընկերութեան, սրսիթարական է մ. ածել թէ, առանց ինքզինքը թունաւորելու, մարդս կրնայ զովալալ Միւնիխի Պավիէրական Մարքառով գարեջուրը գործածելով։ Այս գաթէրը առողջութեան վնասակար և ո՛չ մէկ նիւթ կը պարունակէ, և ոչ միայն զովացուցիչ ըմպելի մըն է, յարգի մանաւանդ ամառնային եղանակին մէջ, այլ նաեւ իր տեսակին մէջ անգուգական կազդուրիչ մը, իր անդրական բաղադրութիւններով։ Ջերմագին կերպով կը յանձնարարենք մեր ընթերցողաց այս գարեջուրը որ կը ծախուի մեծաքանակ և փոքրաքանակ Թ. Հ-ֆէնտի Սուլթանեան վաճառատուները կամուրջին մօտ, Բերա մեծ փողոց և Գալաթգիւղ։ Գործակալ Գ. Մ. Գրաճիճեանի 39 Թէօքրիլի խան, Պոլիս։ 18—20

ՇԸՄԻԶԸՐԻ ԻՒՆԻՎԷՐՍԷԼ
399, ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ, 399

Արանց եւ կանանց համար, ներմակեղէններու, Քանէլաներու, զուլպաներու եւ փողկապներու վաճառում

Եւրոպական վաճառատունները գեղեցիկ սովորութիւն մը ունին, որուն համեմատ, որոշ շրջանի մը մէջ կը փոխեն իրենց ապրանքները, աւելի նոր, աւելի սիրուն ապրանքներ դնելու համար անոնց տեղը։ Մեր վաճառատունն ալ այս գնահատելի սովորութիւնը ուղղելով գործադրել, իր վարիչներէն Պ. Բաբտոսբուլոն ղրկած է Եւրոպա, ամէնէն առաջնակարգ գործարաններէն գնելու համար վաճառասան ապագայ ապրանքները՝ որոնք այս պայմաններուն մէջ իրենց նմանը չպիտի ունենան տեսակի շքեղութեան, պաղութեան և գիներու ածանութեան կողմէ։ Մինչեւ Պ. Բաբտոսբուլոյի վերադարձը, բացարի վաճառում մը սկսած ենք գնել ճերմակեղէններու, փանելներու, գուլպաներու, փողկապներու վրայ, անհաւատալի ըլլալու աստիճան չափաւոր գիներով։ Կը բաւէ անգամ մը այցելել, բոլոր ասոց ստուգութեան համոզուելու համար։

Շըմիզբրի Իւնիվէրսէլի 30 օրուան բացառիկ վաճառումը վերջ պիտի գտնէ այս շաբաթ։ Կը հրաւիրենք յարգոյ հասարակութիւնը օգտուիլ այս մի քանի օրուան վաճառումէն։

ԲԱԲՏՈՍԲՈՒԼՈ ԵՒ ԼՕՆԹԻՏԷՍ

ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ
ԶԻԼԵՆԻ ԵՒ ԱՆՏՐԻԱՍ

Թիւ 23, Կալաթա, Սակարանի դիմաց

Ցիչեալ դրամատունը, որ իր գործառնութեանց ճշդութեամբը և ուղղամտութեամբը ծանօթ է մեր հրապարակին վրայ։ Ղալաթիոյ և եւրոպական սակարաններու ամէն տեսակ արժէքներու բոլոր գործեր կը կատարէ։ Այլեւայլ արժէքներ կանխիկ կը գնէ և կը ծախէ մեծաքանակ թէ փոքրաքանակ։ Արեւելեան Բումէլիի երկաթուղիի Ընկերութեան բրոմներ հրատարակ կը հանէ որոնք հետեւեալ գիներով կը ծախուին.

Ամբողջ	7 1/3	դրուշ
Կէս	5	»
Քառորդ	3	»

Նաեւ համաձայնած ըլլալով Իզմիրի Սամիսիի արհեստից խարժարանին վիճակահանութեան ձեռնարկներուն հետ, այդ վիճականերուն տոմսակները կը ծախէ, հետեւեալ գիներով.

Ամբողջ	80	դրուշ
Կէս	40	»
Քառորդ	20	»
Մէկ ութերորդ	10	»

693

ԱՐԻՍ ԵՒ ԸՆԿ

ՇՈՒԵՇԱՐԺ ԳՈՐԾԱՏՈՒՆ
ՀՈՏԵՂԻՆԱՑ ԵՒ ՕՃԱՌԻ

ՎԱՃԱՌԱՆԻՇ

ՀԻՄՆԵԱԼ 1889ին
Կ. ՊՈԼԻՍ
Թանգարաններ

Արուեստագիտական վերջին կատարելագործութեամբ և առաջնակարգ մեքենաներով օժտեալ ու եւրոպայի վարպետի մը հսկողութեան ներքեւ կ'արտադրէ ամենանուրբ հոտեղէններ ինչպէս նաեւ թուալէթի հոտաւէտ և լուացքի պարզ օճառներ։

Տեսակի ապնուութեան մասին եւրոպական ամենամեծ գործարաններու ապրանաց դէմ մրցելու առաւելութեան կը միացնէ գիներու դերազանց ածանութիւնը։ Փափաքողներուն քաջալերը ձրի կը ղրկուի։

Մեծաքանակ գնում ընել ուզողները կրնան դիմել Կ. Պոլսոյ մէջ Օրթագիւղ և Կ. Ինֆէնեան Որդիք վաճառատուները, իսկ գաւառներու և օտար երկիրներու մէջ դիմել գործակալութեանց որ ի տարեւ, ուր պիտի գտնեն նմոյշներու ցուցադրութիւն մը՝ պէտք եղած բոլոր տեղեկութիւններով.

ԲԱՐԻԶ.— Պ. Պ. Լաքադիէ Որդի եւ Ընկ. 28.—Ռիւ Շաթօտէօն։
ՊՈՍՏԱՆ.— Պ. Պ. Ապաք եւ Ընկ.
ԱԼԵՔՍԱՆԴՐԻԱ.— Պ. Մ. Գալֆեան.
ՉԱՀԻՐԷ.— Պ. Հ. Հոգանեան.
ՌՈՒՍՃՈՒԿ.— Պ. Պ. Պ. Ինֆիճեան Որդիք.
ՎԱՐՆԱ.— Պ. Կէորոն Արտին
ՋՈՒԹԻՆԱ.— Պ. Հայնրիխ Վառնինկ.
ՍԷԼԱՆԻՔ.— Պ. Տինօ Ֆէրնանտէզ.
ԻՒՍԿԻԻՔ.— Պ. Մ. Քափուանօ.
ՊԷՅՐՈՒԹ.— Պ. Ֆրանսիս Նիֆֆիներ.
ՍԱՄՍՈՒՆ.— Պ. Պ. Պետրոսեան եղբարք.
ՏՐԱԳԻԶՈՆ.— Պ. Արիս Կ. Ինճիճեան.
ՍԷԲԱՍՏԻԱ.— Պ. Պ. Վ. եւ Ս. Մեծատուրեան.
ԻԶՄԻՏ.— Պ. Յակոբ Մոմճեան.
ՌՈՏՈՍԹՕ.— Պ. Յակոբ Բոլոտով.

ՍԻՆԿԷՐ
ՀԱՅԹԱՑԹԻՉ ԿԱՑՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ

Ժ. ՆԱՑՏԼԻՆԿԷՐ

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. ազգատեսակ առկունութեամբ այն քան գնահատուած են որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են, և բոլոր ընտանիքները, դերձակներն ու կօշիկարները լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել։ Սինկէրի Ընկերութիւնը ցարդ 400է աւելի պատասխ փիսական և չքդրամ սառնած է բոլոր ցուցահանդէսներու մէջ։

Արեւելքի մէջ Սինկէրի մեքենաներուն միակ ներկայացուցիչն է Մ. Ժ. Նացտլինկէր, որ բովանդակ Թուրքիոյ մէջ մասնաճիւղեր հաստատած է։

Սինկէրի մեքենաները կը վաճառուին ԲԵՐԱ, Շեհատ Համրայ, Գալաթա Սէրայի գիմաց։

ՂԱԼԱԹԱ Սինկէր Խան, Թիւնէլին առաջ. Թրամվայի կայարանին դիմաց.
ՍՏԱՄՊՈՒԼ Սուլթան Համամ Թիւ 2. Սուլթան Պայազիտ Թրամվէյի Սքասիոնին դիմաց Թիւ 13։

ROYAL VICTORIA
HAIR RESTORER
ՄԱԶԵՐՈՒ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉ
ԱՆՎԱՐԻՊԵԼԻ ԴԵՂ.

ՄԱԶԵՐԸ, ՄՕՐՈՒՐՔԸ ԵՒ ՊԵՒԲԸ ՈՒԺՈՎԾՆԵԼՈՒ ԵՒ ԱՆՈՆՑ ՏԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԻՐԵՆՑ ԲՆԱԿԱՆ ԳՈՅՆԸ

Այս դեղը երբամաշկերը կանհետացնէ երբ անգամ մը գործածէք զայն. անմոռցելի դեղ մըն է։ Մազուր և փայլուն կը պահէ մազերը. չիշ մը կը բաւէ անոր ազդեցիկ յատկութիւնները երեւան բերելու համար։ Անոր գործածութիւնը ախոր ծերի է և հերթափոխիւրը կ'արդիլէ։ Ասոնցմանէ այլ ստոյգ արդիւնքներ կ'ունենայ։ Բնական փայլ մը կուտայ մազերուն։ Այս դեղը նեղ մը չէ բնաւ։ Փափաքուած արդիւնքը ընդհանրապէս 10—15 օրէն ձեռք կը բերուի։ Անոնք որ ծանր հիւանդութիւններէ կ'ապաքինին, մազաթափութիւններ ունին, այն կիները՝ որոնք իրենց զաւակին կաթ կուտան և այն անձերը՝ որոնք մեծ յոգնութեանց ենթարկուած են միշտ, մազերնին կորսնցնելու ենթարկուած են միշտ. մանաւանդ այս պարագաներուն մէջն է որ Royal Victoria hair restorer, Մազերու Վերանորոգիչը մեծ ծառայութիւններ մատուցանելու կոչուած է, կը բաւէ անգամ մը փորձել, զայն գործածելու համար միշտ։ Գործածման եղանակն է չիշը երեսցընել և փոքր ըսունդով մը օրը անգամ մը չիսել մազերուն արմատները։ Փափաքուած արդիւնքը ձեռք բերելէ յետոյ՝ կը բաւէ երեք անգամ գործածել շաբաթը։ Այս դեղը կը ծախուի առաջնակարգ դեղարաններու մէջ միայն։ Օմ. կայսրութեան և Սգիպտոսի մէջ միակ գործակալն է Էմմանուիլ Բարուանա, որուն վաճառատունը կը գտնուի Կալաթա, Վոյվոտա պահականոցին քով, Կալաթա—Շիշլի Թրամուէյի գծին մօտ, Թիւ 95—96։ Սոյն վաճառատան մէջ կը ծախուին նաեւ անգլիական և ամերիկեան պատրաստ դեղեր։

ՋՈՖԹԷՕՐ Ց. ԱՐԱՊԵԱՆ
Մանօր ասամնաբոյժ Բարիզի
Ի ՍԼԻՊԷ ՍԸ ԲԵՐԱ, Թիւ 1

Այսէն օր կ'ընդունի ժամը 4էն 10 (Ք. Թ.)։ Բ.։ և Ուրբ. միայն օրէն առաջ Սիրբէնի գեղարան Նարա։ Կիրակի օրերը ժամադրութեամբ։

Աղքատաց ձրի 490

ԼԱ ՆԻՐ ԵՍՄԷ
ԱՆՀԱՒԱՍԱՐԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ
Ամենանին Միջազգային Ընկ.ե
Ամենց վրայ ապանովագրութեան
Տիրկեանիւն յԱւրոպա

Բարիզ 1 և 3 Լը Բէլֆիէ փողոց (Պուլվար ան ղ'Իդալիէնի անկիւնը)։

Զուտ փոխադրական շահերը կը պատկանի Ընկ. ԱՄԲՈՂՋ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵԱԼՆԵՐՈՒՆ։

1900 Յունուար 1ին ամբողջովին իրականացած երաշխաւորութեան պատասխանատուութիւն է մէկ Միլիարդ 359 Միլիոն ֆր.։ Ապահովագրութիւն որ կը բանի՝ 6,280,000,000ֆր.։ Ընկերութեան հիմնադրէն է վերջ՝ 1845՝ ապահովագրեալներու վճարուած՝ մէկ միլիարդ 660 միլիոն։

Նոր Եորքի ընդհանուր ապահովագրութիւն (բոլոր) աւելի շատ առանձնաշնորհումներ և առաւելութիւններ կընծայէ ապահովագրելոց քան ուրիշ ընկերութեանց պայմանագրերը։ Նոր-Եորքի ապահովագրերն առարկելի չէ բնաւ, և յանձման թուականէն սկսեալ կերաշխաւորէ արհեստի, բնակութեան և ճամբորդութեան յարակից բոլոր վտանգներն և մահուան ամէն պարագաները. առանց բացառութեան, նոյն իսկ պատերազմի պարագան։ Ապահովագրեալներ իրաւունք կու տայ տարուէ տարի փոխառութիւններ ընել, որոնց գումարը նշանակուած կըլլայ կոնթրատ Ապահովագրութեան մուրհակին մէջ։ Առաջին տարեգլխէն սկսեալ, ապահովագրողին համար իրաւունք անկում չկայ։ Ընդհանուր ապահովագրերը կ'վճարուի ի դէմ մահու ապահովագրեալ տեղին ղրած բոլոր մասնաճիւղերներով, ինչպէս նաեւ ապահովագրեալ դրամագլխով և հարիւրին չորս երաշխաւորեալ ասկոսով։ Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններու համար դիմել տա.

Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա
Ս. ՕՒ. ՀՈՒՆԻՕԼ ԵՒ ԸՆԿ.
Գենիչ-Գալաթիոյ
Ե. ՉՈՒՀՈՒՆԵԱՆ
192

Վոյվոտա Վիթալիս խան փողոց Գալաթիա

ՆՈՐ ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ԼԱՌՈՒՍ
Ամէնէն կատարեալը, ամէնէն նորը, լաւագոյնը, եւ բոլոր Ճրանսական ճանրագիտարաններուն ամէնէն լաւ պատկերազարդուածը։

Նոր պատկերազարդ Լառուսը որ Ֆրանսայի մէջ խիստ մեծ յաջողութիւն մը ունեցած է։ Նպատակ ունի գոհացում տալ այն անձերուն որոնք կը փափաքին ունենալ փոքր թուով հատորներով, լուրջ կատարեալ և իրականաբար նոր հանրագիտակ բառարան մը։ Ականաւոր գրագէտներէ և գիտուններէ շարադրուած, նկատի առած է գիտութեանց և հմտութեան ամէնէն վերջին հիմերը մարդկային գիտութեանց ամէն ճիւղերուն մէջ։ Միանգամայն կը պարունակէ բազմաթիւ պատկերներ ամենամեծ խնամքով պատրաստուած (նշանաւոր անձերու, արուեստի և հոյակապ շինուածներու, տարազներու և թիրերու, երկրաչափական պատկերներու, կենդանիներու և տունկերու, սեւ և գունաւոր աշխարհագրական քարտէսներ)։

Նոր պատկերազարդ Լառուսը 16 երեսնոց, իւրաքանչիւրը 50 սանթիմի տեսարերով կը հրատարակուի, և 1897 Ապրիլ 1էն ի վեր շաբթէ շաբաթ լոյս կը տեսնէ։ Առ նուազն 400 տեսար պիտի ըլլայ, որոնց 7 հատոր պիտի կազմեն. բաժանորդները կրնան, եթէ նախապէս համարին, գործը ընդունիլ 10 տեսարէ բաղկացեալ անկամ սեւիներով, անկամ կամ կազմուած հատորներով, իրենց հրատարակութենէն վերջ։ Առաջին երեք հատորները արդէն ծախու են։

Պայմանաւոր բաժանորդագիրը հետեւեալն է. { 190 ֆրանք առանձին տետրերով կամ սեւիներով եւ կամ Ցոնգակաժ հատորով
225 ֆրանք կազմուած հատորով, (demi-chagrin), կարմիր, սեւ կամ կանանչ,

Վճարումը կ'ըլլայ (Բարիզի վրայ մանեանքով) չորս անգամէն, իւրաքանչիւրը հաւասար, այսինքն վեց ամիսը անդամ մը; պայմանաւ որ առաջին վճարումը ըլլայ ստորագրուած օրը։

Պայմանաւոր բաժանորդագրութեան գրելով, ստորագրողը զերծ կը մնայ ապագայ գիների բարձրացումներէ, նոյն իսկ եթէ աւելի արագներ ալ հրատարակուելու ըլլան։ 587

ԳՈՒԱՏՈՒՆ ԼԱՌՈՒՍ, Բարիզ, Մօնբառնասֆոդոց, թիւ 17։ Ենդրոդին 16 երեսնոց տրակ մը՝ իբր նմոյշ պիտի ղրկուի ձրիաբար։

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852
Տ՞Ք. Ի. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺՔ
396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396
(Եանկի զարեջրատան վրայի յարկը, ճիշդ Զրպուրեանց դէմը)

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենաստուգի ցուցած տարածները մէկ անգամէն կը լրանին. ցաւով դիմելու եւ բուժուած վերադարձնելու պայմանաւ։

Նպատակնս եղանակաւ, նուրբ, ճաշակաւոր և գիմացկուն արհեստական ատամներ կը պատրաստեմ, յար և նման բնականի, զէմի ձեւաւորութիւն ցաւ տարիքի, ծամողութիւն եւ ազատ արտասանութիւն։

Բերան հիւանդութիւնք կատարելապէս կը բուժուին ինչպէս նաեւ թմրեցուցիչ դեղերու և ամենակատարելագործեալ ատամնաբոյժ։ Միջոցաւ, առանց ցաւի ատամնահանութիւն։

Ց. Գ. Ատամներու կիրակի օրերն ալ (վինչու կա or) ընդունիս նաեւ ամէն օր (վինչու էշտ գիշեր) հիւանդ. ջնջումներ։

Տանոր.—Գալաթայ Կրոշի Ճամանգիլ ՋԻՒՆԻՆԻ։ 137

Գիտի պահէք ձեր գոյնին գեղեցկութիւնն ու թարմութիւնը գործածելով մասնաւոր բրնձափոշի
La
VELOUTINE
CHles FAY, Perfumista
PARIS, 9, Rue de la Paix, 9, PARIS
ամենատարածուած Գիտնականի
Հետեւեալ 534

EMULSION SCOTT
ՍԿՕԹԻ ՕՇԱՐԱԿԸ

Գործարանին Նշանը

աշխարհի մէջ լաւագոյն դեղն է
ԵՐԱԽԱՆԵՐՈՒ ԵՒ ՏՂԱՅՈՑ
ամէն տեսակ հիւանդութեանց համար։

Այնքան պատուական ձեւն է «իրոշխիթի» որ չ՝ է որ սուտ» ի հետ խառնուած։ Ցոյցք հաճոյքով կուղեն ճաշակել զայն։ Բնաւ. ուրիշ դեղ մը սոսոյ չափ ազդեցիկ չէ, բուժելու համար

ՀԻՒԾԱԽՏՔ, ԽՈՑԼԸ (աղրաձ),
ԱՆԱՐԻՒՆՈՒԹԻՒՆԸ, ԾԻՒՐՈՒՄԸ,
ՄԱՆԿԱՆՑ ՈՍԿՐԱՔԵՐՈՒԹԻՒՆԸ,
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՎԱՏՈՒԺՈՒԹԻՒՆԸ,
ԹՈՒԲԻ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆԸ, ՀԱԶԸ,
ՀԱՐԲՈՒԽԸ, ՆԻՀԱՐՈՒԹԻՒՆԸ,
և ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Կը ծախուի բոլոր դեղագործներուն և դեղավաճառներուն քով։

Գործարանէն նշանը ի Ն. Գալաթա, ՀԱՄՄԷՐ ԵՒ ՀԱՒՐԼ 513

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԻՄՆՈՒԱԾ
Վիճակաւոր Սուլթանին Կայսերական Իրատով
Ամ կա կրէ 2/14 Օգստ. 1892
Թատան ամ
(30 ՀՕՖԷՐ 1310)
Գործակալ, Գալաթիոյ մէջ
Գ. Ալպէր Սիմբոն
Թոխաթեան խան, Վոյվոտա փողոց
Թիւ 67

ՀԱՅԿ ՀՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
Հրդեհի, արհամնիրու, փոխադրութեանց եւ կեանքի վրայ
Ցկկերութեան կեդրոնատեղին Դեպ Ոլիս Եէնի խան, Գարաքեայ Գալաթա

Գործակալ, Իզմիրի կողմը
Օսմ. Գանդրայի մասնաճիւղը
Եէնի Համի Հայոց փողոց,
Օսմ. Նամակատան դէմը

Դեր-գործակալ Գալաթայ կողմը Գ. Ի. Զաւօխ
Մարքուէհրլար, Զարչըլը խան, Թիւ 21 194

ԹԱՄԱՄ ՕՒԻԼՄԸՆ
ԱՐՔԱՅԻՆ ԿԱՐԳԻ ՁԵՌՆԱՐԿ
Ընդարձակ Հրատ. Գալաթայ և Օգլանլը

Անուանք	Գին	Անուանք	Գին	Անուանք	Գին	Անուանք	Գին	Անուանք	Գին
Այրարատ	1069	Գոմշ	1497	Գոշ	1011	Մայրս	724	Ղազարիա	176
Աչերգ	2607	Գոնիա	2906	Դրօնա	1695	Մարգինա	2272	Մարգիս	1113
Բնէնէլ	1541	Դերսա	895	Հիրա	775	Մարդէլլա	3709	Ցիրգա	1786
Կիսրաք	2377	Ցիրա	4311	Հնարաւ	1561	Մարքաս	2557	Պիլիա	1125
Գասանա	1822	Տօնիա	927	Հիներաւ	3720	Բիլ	1057	Ցէկոս	1209
Գարասիոն	1354	Տուրա	2283	Հարաքս	2800	Պանդիգալլա	1785	Բասոս	1522
Գրաց	1076	Տրաբզ	1713	Հասանիր	595	Մուրիլլա	2415	Ռ. Բանարդ	1545
Գրիլնա	341	Ֆիտանա	504	Իտալ	2354	Նէրս	1035	Ռաքիր	2237
Գրէնտալ	4421	Լարգ	2484	Իտանէ	3540	Ցոնս	4190	Բալէնա	1476
Գէլլէ	1671	Լյուսրաս	1520	Վրանս	1050	Ցոնաքրիս	4036	Բարքիս	487
Դոլիրաս	1227	Նրաբզ	1541	Գիլնս	1053	Ցրաքնա	1535	Ալբերիս	3629
Դոմէրս	1344	Ֆլաս	954	Բալիրնս	2207	Բալիրնս	1687	Վասրա	1914
Դոգս	1094	Ֆիլանա	1338	Բարնս	1700	Բալս	518	Վալս	1339
Ֆիրակս	2739	Ֆրանկնս	849	Լիս	1058	Բիրանս	2223	Վալիանս	2998
Ֆրանս	1324	Ֆրանսիրաս	4583	Լիբանան	2377	Բիրնալս	1982	Տէնս	1850
Ֆլիս	2697	Գարիլնս	2060	Լիսիրաս	1648	Բալս	1613	Ֆէրս	1206
Գալրաս	4235	Գիրանս	1342	Լարգնս	3191	Բարնս	1739		

Հարաւոյ շոգենաւը, նաւապետ Գրօֆթ, ընդհանուր վաճառքով Հալէն հոս հասած է, և շաբթուս վերջը Օսմանա պիտի ուղղուորի։

Էպրօ շոգենաւը, նաւապետ Իւա, ընդհանուր վաճառքով Հալէն հոս կը սպասուի ամսոյս 12ին։

Շիբիս շոգենաւը, ընդհանուր վաճառքով այժմ կը բեռնաւորի ի Հալ և ամսոյս 8ին պիտի մեկնի ուղղակի Գալիս գալու համար։

Դիմել տա գործակատար Ե. Հիկէ ԵՆԷ ԲԻԼԷՕ
Թիւ 23—24, Գիւրգանը Մեղլիէ խան, Գալաթա 377

COMP RUSSE
NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE
ԳՈՒՍԱՏԱՆ ՇՈՒԳԵՆԱՒԱՇԱՐԻ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ծարիրաան Ամբողջ Գինը
Դ. 23 5 Օսէան ժամ 6ին լրա մեկնելի
Դ. 24,6 Բիրկ, Բիրկ, Ալեքսանդրիա ժամ 10ին մեկնելի տաս (Ճանապարհ. լով Ձիգանեցիս, Բաքու-Բաթում, Պոթի, Սուխում եւ Գիւրսու)
Դ. 25.7 Սուխում ժամ 10ին մեկնելի տաս
Դ. 25/7 Ինեբոլու, Սինոպ, Տրապիզոն, Հաճինոսան, Տրապիզոն, Թիրեբոլ եւ Բիւլ ժամ 4ին լրա մեկնելի
Ա. 26 8 Ցարտ ժամ 10ին մեկնելի

ՇԱՔԵՆԱՒԱՇԱՐԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Բարբարոս եւ Հնդկաստան
Դ. ՊԱՐԷՆ ԵՒ ԸՆԿ.
Ժամը ապրիլի 7-ին
Գալաթայ Գրանդ Ռիւ դը Փերա
Թիւ 67

ԿՈՒՆԱՐԴ CUNARD
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈՒԳԵՆԱՒԱՇԱՐԻ
Ցոյց տալ նպատակ ունենալ եւ բանի Լիվերպուլ Ամերիկա մեկնելու

Անուանք	Գին	Անուանք	Գին
Իվերնիա	18900	Սիլիանիա	5500
Սարդինիա	18900	Քանադիանիա	4041
Լուքանիա	12952	Վէրլա	3239
Քամբանիա	12950	Բալտիա	2945
Սալիանիա	8845	Թիրիա	2935
Ուսանիա	8128	Սիբերիա	2900
Իթալիա	8120	Սամարիա	2542
Սէրվիա	7292	Գէլտրա	2150
Ալասկա	7289	Սէրմանիա	1610

Դիմել տա. Գալաթայ Սիրկէճի

Joly et Saxon
Գրանդ Ռիւ դը Փերա Թիւ 6, 7, 8, Նաեւ Գալաթայ Գրանդ Ռիւ դը Փերա

ՅԻՐԵՏ. ԼԻՍԻԱՆՍ ԵՒ ԸՆԿ.
ՇՈՒԳԵՆԱՒԱՇԱՐԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվերպուլ և Գլասգոյ մինչեւ Ամերիկա

Անուանք	Գին	Անուանք	Գին
Կիրգասիան	10500	Գլասգոյան	8500
Սամարիան	10500	Բիրմինգամ	8500
Գիլասգոյան	10500	Լոնդոնեան	8500
Նիլասգոյան	9000	Գլասգոյան	8500
Գալասգոյան	9000	Գլասգոյան	8500
Գալասգոյան	8000	Գլասգոյան	8500
Գլասգոյան	8000	Գլասգոյան	8500
Գլասգոյան	8000	Գլասգոյան	8500
Գլասգոյան	8000	Գլասգոյան	8500
Գլասգոյան	5700	Գլասգոյան	8500
Գլասգոյան	5700	Գլասգոյան	8500
Գլասգոյան	5700	Գլասգոյան	8500
Գլասգոյան	5500		

Ապրանքի ուղարկելու համար դիմել Գալաթայ Գրանդ Ռիւ դը Փերա Թիւ 67 Գլասգոյի Գլասգոյ Գլասգոյ Գլասգոյ